

برنامه انتقالی  
برای  
انقلاب سوسیالیستی  
لئون تروتسکی

This is a Persian translation of

Leon Trotsky,

*“The Transitional Program,  
The Death Agony of Capitalism and the Tasks of the Fourth International”*

Translated by: Borhan Rezaii



Leon Trotsky

مؤلف :

The Transitional Program, The Death Agony of  
Capitalism and the Tasks of the Fourth International  
Pathfinder Publisher

عنوان اصلی :

مأخذ اصلی :

برنامهٔ انتقالی برای انقلاب سوسیالیستی

عنوان فارسی :

برهان رضائی

مترجم :

فانوس

انتشارات :

نیویورک، ۱۳۵۶

چاپ اول :

[www.iran-kargar.com](http://www.iran-kargar.com) آرشیو اینترنتی حزب کارگران سوسیالیست

چاپ الکترونیکی :

برنامه انتقالی  
برای  
انقلاب سوسیالیستی

(احتضار سرمایه داری و وظایف بین الملل چهارم)

---

لئون تروتسکی

ترجمه  
برهان رضائی

# انتشارات فانوس

چاپ اول ۱۳۵۶

نیویورک

حق چاپ این ترجمه محفوظ و مخصوص انتشارات فانوس است

---

# فهرست

## پیشگفتار

- ۱- شرایط عینی برای انقلاب سوسیالیستی
  - ۲- پرولتاریا و رهبری های آن
  - ۳- برنامه ی حداقل و برنامه ی انتقالی
  - ۴- تناسب دستمزدها و تناسب ساعات کار
  - ۵- اتحادیه های کارگری در عصر انتقالی
  - ۶- کمیته های کارخانه
  - ۷- "اسرار معاملاتی" و کنترل صنعت به دست کارگران
  - ۸- سلب مالکیت از گروه های مجزای سرمایه داران
  - ۹- سلب مالکیت از بانک های خصوصی و دولتی کردن سیستم اعتبارات
- ۱۰- ~~صفت اعتصاب، گهگه بانان مدنظ، نیروی نظامی کارگران؛~~

## مسلح کردن پرولتاریا

- ۱۱- اتحاد کارگران و کشاورزان
- ۱۲- مبارزه علیه امپریالیزم و جنگ
- ۱۳- حکومت کارگران و کشاورزان

---

۱۴- شوراها

۱۵- کشورهای عقب افتاده و برنامه ی درخواست های انتقالی

۱۶- برنامه ی درخواست های انتقالی در کشورهای فاشیستی

۱۷- اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و مسائل عصر انتقال

۱۸- علیه فرصت طلبی و تجدیدنظرطلبی غیراصولی

۱۹- علیه افتراق گرایی

۲۰- راه را به روی زن کارگر باز کنید! راه را به روی جوانان

باز کنید!

۲۱- پیش به زیر پرچم بین الملل چهارم!



---

## پیشگفتار

احتضار سرمایه داری و وظایف بین الملل چهارم که به عنوان "برنامه ی انتقالی" شهرت یافته، برنامه ی بنیادی بین الملل چهارم است که در نخستین کنگره ی آن در سال ۱۹۳۸، به اتفاق آراء تصویب شد.

بین الملل چهارم یک سال پیش از آغاز جنگ جهانی دوم، هنگامی که احزاب بین الملل سوم (کمینترن) و بین الملل دوم (سوسیال دموکراسی)، آمادگی خود را جهت حمایت از قدرت های امپریالیستی گوناگون، اعلام کرده بودند، بر مبنای انترناسیونالیزم انقلابی، بنیان گذاشته شد. تشکل بین الملل چهارم نمایانگر مرحله ای مهم از مبارزه ای بود که در سال ۱۹۲۳ توسط اپوزیسیون چپ و تحت رهبری لئون تروتسکی برای حفاظت از لنینیسم اصیل در برابر بوروکراسی استالینیستی، نخست در اتحاد شوروی آغاز شد و به تدریج به سراسر جهان گسترش یافت.

تروتسکی که به حالت تبعید در مکزیک به سر می برد، قادر به شرکت در نخستین کنگره ی بین الملل نبود، لیکن در بهار سال ۱۹۳۸، برنامه ی انتقالی را تدوین کرد و پس از چندین ماه بحث داخلی، سرانجام از طرف کل بین الملل چهارم پذیرفته شد. تروتسکی اتخاذ این برنامه را "هنگفت ترین پیروزی" نهضت انقلابی پس از مرگ لنین، محسوب می کرد.

---

اینک، چند دهه پس از نگارش برنامه ی انتقالی هر مبارز جدی کارگری از مطالعه ی این سند سود خواهد جست. چرا که آنچه این سند عرضه می کند؛ بیش و پیش از هر چیز، یک شیوه ی برخورد، یک روش برای مواجه شدن با مسأله ی مرکزی "متحد کردن توده ها جهت مبارزه انقلابی برای کسب قدرت است." در عین حال، تروتسکی خاطرنشان ساخت که برنامه ی انتقالی به صورتی که در سال ۱۹۳۸ نوشته شده، کامل نیست و محتاج ملحقات و تغییراتی است که توسط تجربه و کاربرد عملی برنامه روشن خواهند شد.

## شرایط عینی برای انقلاب سوسیالیستی

بارزترین خصیصه ی اوضاع سیاسی جهان، به طور کلی، بحران تاریخی رهبری پرولتاریاست.

شرایط اقتصادی لازم برای انقلاب پرولتاریائی، به طور کلی، و به این زودی، به عالی ترین نقطه ی باروری که ممکن است در دوران سرمایه داری به رسد، دست یافته است. نیروهای تولیدی انسان را کد مانده اند. اختراعات و پیش رفت های جدید دیگر قادر به بالا بردن سطح ثروت مادی نیستند. در شرایط بحران اجتماعی کل دستگاه سرمایه داری، بحران های ادواری، محرومیت ها و زیان های هر چه شدیدتری را بر گرده ی توده ها تحمیل می کنند. رشد میزان بیکاری، به نوبه ی خود، بحران مالی دولت را عمیق تر کرده، سیستم های متزلزل پولی را تهدید می کند. نظام های دموکراتیک نیز مثل نظام های فاشیستی، از یک ورشکسته گی، به ورشکسته گی دیگر، غلت می خورند.

بورژوازی، خود، راه چاره ای نمی یابد. بورژوازی، در کشورهایی که مجبور شده داروندار خود را بر روی تک خال فاشیسم شرط بندی کند، اکنون چشم بسته دارد به سوی فاجعه ی اقتصادی و نظامی یله می شود. در کشورهایی که از نظر تاریخی ممتاز هستند، یعنی کشورهایی که در آن ها بورژوازی هنوز می تواند برای مدتی معین، به قیمت اندوخته های ملی، به

خود اجازه ی داشتن تجملی به نام دموکراسی را به دهد ( بریتانیای کبیر، فرانسه، ایالات متحده و غیره)، تمام احزاب سنتی سرمایه در موقعیتی سردرگم به سر می برند، و دیری نمانده است که اراده شان فلج گردد. برنامه ی "نیودیل"<sup>۱</sup> به رغم خلل ناپذیر بودن متظاهرانه اش، در مرحله ی نخستین، تنها، شکل ویژه ای از سردرگمی سیاسی را در برابر ما عرضه می کند، سردرگمی که فقط در کشوری پا به عرصه ی وجود می گذارد که در آن بورژوازی موفق به انباشتن ثروتی بی حساب شده باشد. بحران حاضر، بی آن که حتی توانسته باشد مسیر کامل خود را طی کند، عملاً نشان داده است که سیاست "نیودیل"، مثل سیاست جبهه ی ائتلافی در فرانسه، راهی به دهی ازین بن بست اقتصادی نیست.<sup>۲</sup>

<sup>۱</sup> - نیودیل new deal طرحی بود که کابینه ی فرانکلین دلانو روزولت- رئیس جمهور آمریکا در سال های ۴۵-۱۹۳۲ برای مقابله با مسائل اقتصادی ناشی از بحران اقتصادی ۱۹۲۹ و نیز مسائل سیاسی ناشی از رادیکال شدن طبقه ی کارگر، اتخاذ کرد. کابینه ی روزولت، اقدامات مختلف التیام بخش و اصلاحاتی قانونی نظیر قانون بهبودی ملی National Recovery Act ارائه داد. طرح اصلاح طلبانه نیودیل فرصتی به دست طبقه ی سرمایه دار داد تا ضمن تظاهر به اعطای حقوق معینی به طبقه ی کارگر، عملاً این حقوق را به شدت محدود کند.

در سال ۱۹۳۶، حزب کمونیست آمریکا از حکومت روزولت به عنوان نسخه ی آمریکائی حکومت جبهه ی مردم (به یادداشت شماره ۲ مراجعه کنید) حمایت کرد و از این طریق به روزولت کمک کرد تا جنبش کارگری را، در زمانی که گرایش زیادی برای ایجاد یک حزب مستقل کارگری وجود داشت، تحت انقیاد حزب دموکرات در آورد.

<sup>۲</sup> - سیاست جبهه ی ائتلافی Popular Front، یا جبهه ی مردم People's Front سیاست گردش به راست بین الملل کمونیستی (به یادداشت شماره ۶ مراجعه کنید) در سال ۱۹۳۵ بود. این سیاست عبارت بود از ایجاد حکومت های ائتلافی مرکب از احزاب کارگری و احزاب لیبرال سرمایه داری. در فرانسه در سال ۱۹۳۶، حکومت جبهه ی ائتلافی، در رأس رادیکالیزاسیونی که شامل اعتصابات نشسته (به یادداشت شماره ۴ مراجعه کنید) و سایر اعمال مبارزه جویانه بود، بر سر کار آمد. لئون بلوم Leon Blum از حزب سوسیالیست فرانسه، که نخست وزیر این حکومت بی دوام بود، سیاست شکستن اعتصاب را نسبت به طبقه ی کارگر فرانسه اتخاذ کرده، از یاری رساندن به کارگران و روستائیان اسپانیا، که در مرحله ی حساسی از تلاش ناموفق خود در برابر فاشیسم بودند، سرباز زد.

روابط بین المللی تصویری برتر از تصاویر فوق در برابر ما ترسیم نمی کند. تحت فشار روزافزون تلاشی سرمایه داری، خصومت های امپریالیستی با بن بست رو به رو می شود. در اوج این بن بست و بحران، برخوردهای جداگانه، و آشوب های خونین محلی (اتیوپی، اسپانیا، خاور دور، اروپای مرکزی) به ناچار باید در هم ادغام شوند تا شعله ای با ابعاد جهانی پدیدار گردد. البته بورژوازی از ضربه ای کاری که بروز جنگ جدید بر پیکر حاکمیت اش وارد خواهد کرد، آگاه است. ولی این طبقه، به دلچات، ناتوان تر از سال ۱۹۱۴ است تا از بروز جنگ اجتناب کند.

حرف و سخن هائی از این مقوله که شرایط تاریخی هنوز برای ظهور سوسیالیزم "بارور" نشده، زانیده ی جهل و یا ناشی از فریب کاری عمدی است. شرایط عینی برای انقلاب پرولتاریائی نه تنها "بارور" شده، بلکه حتی از شدت "باروری" و رسیدگی تا حدی رو به فساد نهاده است. بدون انقلاب سوسیالیستی، و آن هم در دوران تاریخی بعد، تمام فرهنگ بشریت را فاجعه ای تهدید خواهد کرد. حالا دیگر نوبت پرولتاریا، یا بیشتر، نوبت پیشناز انقلابی پرولتاریا است. بحران تاریخی بشریت به بحران رهبری انقلابی تقلیل یافته است.



## پرولتاریا و رهبری های آن

اقتصاد، دولت، سیاست بورژوازی و روابط بین المللی آن، به کلی در کام بحران اجتماعی فرو رفته اند. این همه از علل وضع پیش از انقلاب جامعه است. مانع عمده ای که در راه تغییر دادن وضع پیش از انقلابی به وضع انقلابی قرار دارد، خاصیت فرصت طلب رهبری پرولتاریا است: جبن خرده بورژوازی آن در برابر بورژوازی بزرگ و سازش خانانه این رهبری با بورژوازی، حتی در زمانی که بورژوازی دارد جان به سر می شود.

در تمام کشورها، پرولتاریا را آشفته گی عمیق به پیش می راند. میلیون ها و میلیون ها نفر از توده ها، پشت سر هم، گام در جاده ی انقلاب می نهند. ولی دستگاه های بوروکراتیک و محافظه کار خود آنان پیوسته راه را بر حرکت انقلابی توده ها می بندند.

پرولتاریای اسپانیا از آوریل ۱۹۳۱، سلسله کوشش های قهرمانانه ای برای به دست گرفتن قدرت و رهبری سرنوشت جامعه به عمل آورده است. با وجود این، احزاب خود همین پرولتاریا (سوسیال دموکرات ها، استالینیست ها، آنارشویست ها و پومیست ها)، هر کدام به شیوه ی خاص خود، در نقش ترمز وارد عمل شده، راه را برای پیروزی های فرانکو هموار کرده اند.<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> - کوشش قهرمانانه پرولتاریای اسپانیا - تحت تأثیر بحران اقتصادی شدید و طغیان پردامنه ی مردم، سلطنت اسپانیا در سال ۱۹۳۱ سقوط کرد و حکومت جمهوری اعلام شد. طبقه ی کارگر اسپانیا، طی تصادمات متعدد با سلطنت طلبان و سایر عناصر دست راستی، از جمهوری دفاع کرد. اما حکومت های جمهوری، یکی پس از دیگری، به اقدامات ضدکارگری خود ادامه دادند؛ از جمله خُرد کردن اعتصاب عمومی در سویل Seville در سال ۱۹۳۱، و استفاده از قشون فرانکو برای مقهور ساختن قیام کارگران معادن استوریان Austurian در

در فرانسه، موج عظیم اعتصابات نشسته، به ویژه در ژوئن سال ۱۹۳۶؛ آمادگی کامل پرولتاریا را برای برانداختن دستگاه سرمایه داری نشان داد.<sup>۲</sup> با وجود این سازمان های عمده (سوسیالیست ها، استالینیست ها و سندیکالیست ها) تحت لوای جبهه ی ائتلافی موفق شدند که جریان انقلابی را، دست کم موقتاً، منشعب کرده، سدی در برابر آن به پا کنند.

موج بی سابقه ی اعتصابات نشسته و رشد فوق العاده سریع اتحادیه گرائی صنعتی در ایالات متحده آمریکا (سی . آی . او)، تجلی خدشه ناپذیر کوشش غریزی کارگران آمریکاست تا خود را به سطح وظایفی برسانند که تاریخ بر

سال ۱۹۳۴. تروتسکی در سال ۱۹۳۶، پس از آن که قیام فاشیستی فرانکو اسپانیا را در گرداب جنگ داخلی فرو برد، مصرانه اعلام کرد که تنها راه برآورده کردن نیاز کارگران و روستائیان اسپانیا و تنها راه بسیج آنان در راه شکست فاشیست ها، راه انقلاب سوسیالیستی است؛ برای نیل بدین مقصود، تروتسکی انقلابیون اسپانیا را ترغیب کرد تا به ساختن شوراهای به عنوان ارگان های قدرت پرولتاریا دست به زنند. در عوض، تمام سازمان های سیاسی چپ اسپانیا در حکومت بورژوائی جبهه ی ائتلافی شرکت کردند، و در نتیجه توده های انقلابی را در مبارزه شان بی رهبر گذاردند. بزرگ ترین این سازمان ها عبارت بودند از حزب سوسیالیست، آنارشویست ها، حزب کمونیست، و پوم (POUM- حزب کارگران برای وحدت مارکسیستی. گروه اخیر یک سازمان سانتریستی (به یادداشت شماره ۴۱ مراجعه کنید) چپ بود که تروتسکیست های سابق را نیز دربر می گرفت.

<sup>۲</sup> - موج "اعتصابات نشسته" sit-down strikes به فرانسه محدود نبود. "در واقع، اعتصاب نشسته در اوایل سال های ۱۹۳۰، پدیده ای جهانی بود. این پدیده در چندین کشور سرمایه داری به صورت هم زمان ظاهر گردید. در سال ۱۹۳۴، کارگران معادن در تریولی Terbovlye یوگسلاوی؛ در پسس Pecs مجارستان؛ و در کاتوویس Katowice لهستان، برای مبارزه در حفره های معادن باقی ماندند. کارگران صنف توتون یونان در همان سال یک کارخانه را اشغال کردند. در سال ۱۹۳۵، قریب به ۳۰۰۰ نفر کارگران معادن مس اسپانیا، به مدت ده روز در حفره ی معادن در هولوا Huelva باقی ماندند. کارگران معادن در ویلز Wales اسکاتلند، و نیز در فرانسه با موفقیت از همین تاکتیک استفاده کردند. در پوندیجری Pondieherry هندوستان، کارگران نساجی این تاکتیک را با نتیجه ی کاملاً مؤثر به کار بردند. و در فرانسه در سال ۱۹۳۶، یک میلیون کارگر در یک زمان در صنایع اساسی بست نشستند." (آرت پریس، گام عظیم نیروی کار، پات فایندر پرس).

اعتصاب نشسته تاکتیک خصوصاً مؤثری بود. از آن جا که محل تولید توسط خود کارگران اشغال می شد کارخانه داران نمی توانستند بدون مقابله با صفوف کارگران، اعتصاب شکنان را وارد کارخانه کنند. این موج عملیات مبارزه جویانه، بعد از سال ۱۹۳۷ به تدریج فرو نشست.

عهده ی آنان گذاشته است. لیکن در این جا نیز سازمان های بزرگ سیاسی، منجمله کنگره ی سازمان های صنعتی<sup>۳</sup> که جدیداً به وجود آمده، هر چه در ید قدرت خود دارند به کار می برند تا فشار انقلابی توده ها را کنترل کرده، آن را به خاک سپاه به نشانند.

روی آوردن قطعی کمینترن به جانب نظام بورژوائی، نقش ضدانقلابی مودیانه کمینترن در سراسر جهان، به ویژه در اسپانیا، فرانسه، ایالات متحده و سایر کشورهای "دموکراتیک"، دشواری های اضافی غیرمترقبه ای برای پرولتاریای جهانی فراهم آورد. سیاست های سازش کارانه ی جبهه ی "مردم" که تحت لوای انقلاب اکتبر به اجرا گذاشته می شود، طبقه ی کارگر را محکوم به اختگی کرده، راه را به روی فاشیسم باز می کند.<sup>۴</sup>

<sup>۳</sup> - کنگره ی سازمان های صنعت Congress of industrial Organizations (سی . آی . او CIO) ابتدا کمیته ای در داخل فدراسیون آمریکائی کار (AFL) Federation of Labor American بود. کارگران آمریکائی در آن زمان برحسب حرفه های گوناگون در هر واحد صنعتی در اتحادیه های کارگری جداگانه متشکل بودند. در مقابل مبارزه ی کارگران رادیکال برای تشکیل اتحادیه هائی که دربر گیرنده ی تمامی حرفه های هر واحد صنعتی باشد، رهبران محافظه کار AFL به مبارزه علیه تشکل سازمان قدرتمند جدید برخاستند و سندیگاهای CIO را در سال ۱۹۳۸ اخراج کردند و آن ها را ناگزیر به تشکیل سازمان سراسری خود نمودند. به دنبال یک سلسله مذاکرات، کنگره ی سازمان های صنعتی و فدراسیون آمریکائی کار در سال ۱۹۵۵ در هم ادغام شدند.

<sup>۴</sup> - کمینترن Comintern (بین الملل کمونیستی یا بین الملل سوم) سازمانی بود که تحت رهبری لنین و تروتسکی، بعنوان جانشین انقلابی بین الملل دوم (به یادداشت شماره ۹ مراجعه کنید)، تشکیل شد. در اثر انحطاط بوروکراتیک دولت شوروی و حزب بلشویک، کمینترن نیز رو به انحطاط گذارد. تروتسکی برای احیای سیاست انقلابی در حزب بلشویک و کمینترن به تشکیل اپوزسیون چپ همت گماشت.

در سال ۱۹۳۳، به خاطر سیاست های ورشکسته ی کمینترن و حزب کمونیست آلمان، هیتلر بدون رو به رو شدن با مخالفت جدی از طرف سوسیال دموکرات های آلمان و یا حزب کمونیست، به قدرت رسید. بعد از این که کمینترن بر سیاست مخرب حزب کمونیست آلمان صحه نهاد، تروتسکی و اپوزسیون چپ بین المللی (که در سال ۱۹۳۰ تشکیل شده بود) لزوم ایجاد بین الملل چهارم را اعلام داشتند. بین الملل سوم دیگر به عنوان سازمان انقلابی مرده بود. در طی جنگ جهانی دوم، استالین برای نشان دادن "حسن نیت" خود نسبت به دول امپریالیستی

"جبهه های مردم" در یک سو و فاشیزم در سوی دیگر- اینانند آخرین منابع سیاسی امپریالیزم در مبارزه علیه انقلاب پرولتاریائی. لکن از دیدگاه تاریخی، هر دوی این منابع فقط چاره سازهای موقتی هستند. زوال سرمایه داری در سایه ی علامت "کلاه فریقینائی" در فرانسه و در سایه ی نشانه ی صلیب شکسته در آلمان ادامه می یابد.<sup>۵</sup> تنها از راه برانداختن بساط بورژوازی، می توان بن بست را از میان برداشت.

جهت گیری توده ها اولاً به وسیله ی شرایط عینی سرمایه داری در حال زوال، و ثانیاً به وسیله ی سیاست های خائنانه سازمان های کارگری قدیمی تعیین می شود. از این دو عامل، البته، عامل نخستین قاطعیت دارد: قوانین تاریخ از دستگاه بوروکراتیک نیرومندتر هستند. شیوه های خائنین اجتماعی، هر قدر هم با یک دیگر فرق به کند از قانون گذاری "اجتماعی" بلوم بگیرد و بیانید تا دسیسه سازی های قضائی استالین هرگز نخواهند توانست اراده ی انقلابی پرولتاریا را خرد و ویران کنند.<sup>۶</sup> با گذشت زمان، کوشش های

بین الملل سوم را رسماً منحل کرد. در سال ۱۹۳۸، بین الملل چهارم توسط تروتسکی به عنوان وارث انقلابی بین الملل های گذشته پایه گذاری شد.

<sup>۵</sup>- کلاه فریقینائی Phrygian cap با کلاه آزادی، کلاهی است مخروطی شکل که مظهر انقلاب کبیر فرانسه و جمهوری طلبی است.

صلیب شکسته Swastika علامتی مذهبی و خرافاتی است که قبل از این که نازی ها آن را به عنوان علامت "پیروزی مرد آریائی" و ضدیهود به کار برند، برای هزاران سال به کار برده شده بود.

تروتسکی در این جا زوال نظام سرمایه داری تحت حکومت دموکراتیک در فرانسه و حکومت فاشیزم در آلمان را مقایسه می کند.

<sup>۶</sup>- ژوزف و. استالین (۱۹۵۳-۱۸۷۹) در سال ۱۸۹۶ به حزب سوسیال دموکرات روسیه پیوست و در اثناعاب سال ۱۹۳۰ طرف بلشویک ها را گرفت (به یادداشت شماره ۲۱ مراجعه کنید). استالین پیش از ورود لنین به روسیه در آوریل ۱۹۱۷، موضعی دست راستی اتخاذ کرد. او در سال ۱۹۲۲ به عنوان دبیر کل حزب کمونیست شوروی انتخاب شد، و از این پست برای تمرکز قدرت در دستانش استفاده کرد و تدریجاً با سربرآوردن و رشد بوروکراسی در داخل دستگاه دولت و حزب به نماینده ی این قشر اجتماعی مرفه مبدل گشت. او در مقابل

مذبوحانه این خانننن در جهت به عقب چرخاندن گردونه ی تاریخ، به روشنی بیشتر به توده ها نشان خواهد داد که بحران رهبری پرولتاریا، که بدل به بحران فرهنگ بشریت شده است، فقط از طریق بین الملل چهارم راه نهانی خود را خواهد جست.

---

انترناسیونالیسم انقلابی شعار تنگ نظرانه و خرده بورژوائی " سوسیالیسم در یک کشور " را مطرح ساخت. استالین با انهدام حزب بلشویک دیکتاتور اتحاد شوروی شد و تا زمان مرگش به این دیکتاتوری ادامه داد. دسیسه های قضائی استالین – به یادداشت شماره ۳۴ مراجعه کنید.

## برنامه‌ی حداقل و برنامه‌ی انتقالی

وظیفه‌ی استراتژیکی مرحله‌ی بعدی- یعنی مرحله‌ی پیش از انقلابی سرشار از تهییج Agitation، تبلیغ Propaganda و سازمان دهی- عبارت است از غلبه بر تضاد موجود بین رسیدگی شرایط عینی انقلابی و عدم بلوغ پرولتاریا و پیشتاز آن (آشفته‌گی و نومیدی نسل قبلی، و بی تجربگی نسل جوان تر). لازم است که در جریان مبارزه‌ی روزانه به توده‌ها کمک شود تا آنان بین درخواست‌های کنونی از یک سو و برنامه‌ی سوسیالیستی انقلاب از سوی دیگر، پلی ایجاد کنند. این پل باید شامل یک سلسله درخواست‌های انتقالی باشد، درخواست‌هایی که از شرایط امروز و از آگاهی امروزی قشرهای وسیع طبقه‌ی کارگر سرچشمه گرفته باشد، و بدون تزلزل به نتیجه‌ی غائی منجر شود: تسخیر قدرت به وسیله‌ی پرولتاریا.

سوسیال دموکراسی کلاسیک که در عصر سرمایه‌داری پیش رفته عمل می‌کرد، برنامه‌ی خود را به دو بخش مستقل از هم تقسیم کرد: نخست برنامه‌ی حداقل، که خود را به ایجاد اصلاحات در چهارچوب جامعه‌ی بورژوائی محدود می‌کرد، و دیگری برنامه‌ی حداکثر، که در آینده نامعلوم جایگزین شدن سرمایه‌داری به وسیله‌ی سوسیالیزم را نوید می‌داد.<sup>۱</sup> بین

<sup>۱</sup> سوسیال دموکراسی (یا بین الملل دوم) در سال ۱۸۸۹ به عنوان جانشین بین الملل اول تشکیل گردید. بین الملل اول (یا انجمن بین المللی کارگران) از ۱۸۶۴ تا ۱۸۷۶ وجود داشت و توسط کارل مارکس رهبری می‌شد. بین الملل دوم احزاب سوسیال دموکرات و احزاب کارگری کشورهای مختلفی را دربر می‌گرفت. مهم‌ترین و قوی‌ترین این احزاب سوسیال دموکراسی آلمان بود. در سال ۱۹۱۴، هنگامی که مهم‌ترین بخش‌های بین الملل دوم ابتدائی‌ترین اصول سوسیالیستی را نقض کردند و از دولت‌های امپریالیستی خود در جنگ

برنامه ی حداقل و برنامه ی حداکثر پلی وجود نداشت. در واقع سوسیال دموکراسی به این پل احتیاجی هم نداشت. چرا که واژه ی سوسیالیزم را فقط به عنوان یک باد در غبغب بلغور می کرد. کمینترن عزم جزم کرده است که در عصر سرمایه داری در حال زوال، راه سوسیال دموکراسی را تعقیب کند: یعنی در زمانی که به طور کلی دیگر نمی توان مقوله ی اصلاحات منظم اجتماعی و حرف و سخن بالا بردن منظم سطح زندگی توده ها را پیش کشید، موقعی که هرگونه تقاضای جدی پرولتاریا و حتی هرگونه تقاضای جدی خرده بورژوازی، به ناچار از آن سوی محدوده ی روابط مالکیت سرمایه داری و دولت بورژوائی سر در می آورند. وظیفه ی استراتژیکی بین الملل چهارم نه اصلاح کردن سرمایه داری، بلکه سرنگون کردن آن است. هدف سیاسی آن تسخیر قدرت به وسیله ی پرولتاریا به منظور سلب مالکیت از بورژوازی است. با وجود این، تحقق این وظیفه ی استراتژیکی، بدون توجه کامل به تمام مسائل، حتی موضوعات کوچک و جزئی تاکتیکی، غیرممکن است. تمام بخش های پرولتاریا، تمام اقدار، حرف و صنوف آن باید به داخل جنبش انقلابی جذب شوند. صفت مشخصه ی عصر حاضر این نیست که حزب انقلابی را از کار روزانه آزاد می کند، بلکه این است که اجازه می دهد کار روزانه، به نحوی جدائی ناپذیر از وظایف واقعی انقلاب صورت بگیرد.

بین الملل چهارم برنامه ی قدیمی درخواست های "حداقل" را ترک نمی کند، چرا که این درخواست ها دست کم بخشی از تأثیر و نیروی حیاتی خود را حفظ کرده اند. بین الملل چهارم، به نحوی خستگی ناپذیر، از حقوق

---

جهانی اول پشتیبانی کردند، نقش مترقی این سازمان خاتمه یافت، و به سازمانی غیرانقلابی بدل گشت.

دموکراتیک و پیروزی های اجتماعی کارگران دفاع می کند. لیکن بین الملل چهارم این کار روزمره را در چهارچوب دورنمای صحیح واقعی، یعنی دورنمای انقلابی، به مرحله ی اجرا می گذارد. از آن جا که درخواست های قدیمی، جزئی و "حداقل" توده ها با تمایلات نابودکننده و تحقیرآمیز سرمایه داری فاسد اصطکاک پیدا می کند - و آن هم بدون شک در هر قدم اتفاق می افتد- بین الملل چهارم، سیستم درخواست های انتقالی را پیشنهاد می کند، پایه ی اساسی این سیستم را این اصل تشکیل می دهد که درخواست های انتقالی، هر چه آشکارتر و قاطع تر، در جهت مخالف اساسی ترین بنیادهای رژیم بورژوازی سیر خواهند کرد. بدین ترتیب برنامه ی انتقالی جانشین "برنامه ی حداقل" قدیمی می شود و وظیفه آن عبارت است از بسیج متشکل توده ها در راه انقلاب پرولتاریائی.

## تناسب دستمزدها و تناسب ساعات کار\*

تحت شرایط سرمایه داری در حال تلاشی، توده ها محکوم به زندگی فقیر مردمان ستم زده هستند و پیش از هر موقع دیگر خطر پیوستن به گروه گدایان و تنگ دستان، تهدیدشان می کند.

آنان باید از لقمه نان خود دفاع کنند، اگر نتوانند آن را بهتر و بیشتر به کنند. در این جا نه نیاز و نه فرصت آن هست که در آن درخواست های جداگانه و جزئی که به کرات بر اساس شرایط مشخص از قبیل شرایط ملی، محلی و اتحادیه ای ظهور می کنند، شمرده شوند. ولی دو نابسامانی اساسی اقتصادی که در آن مسخره و لغو بودن روزافزون دستگاه سرمایه داری خلاصه می شود، اولی بیکاری، و دومی گرانی قیمت ها، احتیاج به شعارها و شیوه های تعمیم یافته تری دارند.

بین الملل چهارم رزمی تزلزل ناپذیر علیه سیاست سرمایه داران را اعلام می کند. هدف سیاست این سرمایه داران، به درجه ی متناهی، مثل سیاست مأموران دست نشانده شان، یعنی اصلاح طلبان\*، مبتنی بر این نکته است که تمام بار میلیتاریزم\*\*، بحران ها، بی سروسامانی نظام پولی و سایر فشارهای ناشی از احتضار سرمایه داری را بر کرده ی مردمان زحمت کش بنشانند. بین الملل چهارم برای همه کار و شرایط زندگی سالم می طلبد.

---

Sling Scale of Wages and Sliding Scale of Hours \*

Reformists -\*

Militarism -\*\*

نه تورم پولی نه تثبیت قیمت ها، نمی توانند به عنوان شعارهای پرولتاریا به کار برده شوند، به دلیل این که آن ها سروته همان کرباس هستند. با بالا رفتن محتوم قیمت ها، که با نزدیک شدن جنگ، بیش از پیش، وضعی مهارناپذیر پیدا می کند، فقط می توان با شعار بالا رفتن متناسب دستمزدها مبارزه کرد. این بدان معناست که باید از طریق قراردادهای جمعی تضمین کرد که به نسبت افزایش قیمت کالاهای مصرفی، دستمزدها خود به خود افزایش یابد.

پرولتاریا در لبه ی پرتگاه تلاشی خود، نمی تواند اجازه دهد که بخش روزافزونی از کارگران بدل به گدایان دائماً بیکار به شود، و از تفاله و ته ماندیه غذای جامعه ای در حال سقوط تغذیه نماید. حق کار، تنها حق جدی کارگر در جامعه ای است که بر اساس استثمار بنا شده. امروز، در هر قدم، این حق از او سلب می شود. در برابر بیکاری خواه به عنوان پدیده ای "ساختی" و خواه "ادواری"، وقت آن است که در کنار شعار خدمات عمومی، شعار تناسب ساعات کار پیش کشیده شود. اتحادیه های کارگری و سایر سازمان های توده ای باید کارگر و بیکار را در نوعی یک پارچه گی ناشی از احساس مسنولیت متقابل با هم متحد کنند. با در نظر گرفتن این اصل، کار موجود، باید بین تمام کارگران موجود، بر اساس تعریفی که از ساعات کار در هفته می شود تقسیم گردد. دستمزد متوسط هر کارگر، به میزانی باقی خواهد ماند، که بر اساس میزان ساعات کار در هفته، طبق برنامه ی قبلی تعیین شده بود. دستمزدها بر اساس حداقلی کاملاً تضمین شده، مطابق با نوسان قیمت ها، دچار نوسان خواهد شد. قبول هر برنامه ی دیگر، در دوران فاجعه آمیز فعلی، غیرممکن است.

صاحبان مالکیت و وکلای آنان "تحقق ناپذیر بودن" این درخواست ها را ثابت خواهند کرد. سرمایه داران کوچک تر- به ویژه سرمایه داران مفلس- علاوه بر اعلام تحقق ناپذیر بودن این درخواست ها، به دفاتر حساب خود هم مراجعه خواهند کرد. کارگران این نوع نتیجه گیری ها و مراجعه به دفاتر را یک سره رد خواهند کرد. مسأله این نیست که بین منافع مادی متضاد، یک اصطکاک 'عادی' صورت می گیرد. مسأله این است که پرولتاریا، علیه فساد، نومیدی، و انهدام، تضمین شود.

مسأله بر سر زندگی و مرگ تنها طبقه ی خلاق و پیشرو جامعه است و به همین دلیل مسأله بر سر آینده ی بشریت است. اگر سرمایه داری قادر به رفع نیازهایی که به ناچار از فجایع ناشی از خود سرمایه داری بروز کرده، نیست، به گذار سر به تن سرمایه داری نماند. "تحقق پذیری" و یا "تحقق ناپذیری" در این جا موضوعی است مربوط به روابط نیروها، که آن هم تنها می تواند از راه مبارزه قطعیت یابد. از طریق این مبارزه، صرف نظر از این که موفقیت های عملی و فوری این مبارزه چه می تواند باشد، کارگران، لزوم انهدام بردگی سرمایه داری را به عالی ترین شکل در خواهند یافت.



## اتحادیه‌های کارگری در عصر انتقالی

اکنون کارگران در مبارزه در راه درخواست‌های جزئی و انتقالی بیش از هر موقع دیگر احتیاج به سازمان‌های توده‌ای، به ویژه، اتحادیه‌های کارگری دارند. رشد نیرومند اتحادیه‌گرایی در فرانسه و ایالات متحده آمریکا، موعظه‌های چپ‌گرایان عالم نمای افراطی را که می‌گویند "دوران مفید بودن اتحادیه‌های کارگری سرآمده است"، نقش بر آب می‌کند.

یک بلشویک-لنینیست، در صف مقدم جبهه تمام مبارزات می‌ایستد، حتی موقعی که این مبارزات به خاطر کوچک‌ترین منافع مادی و یا حقوق دموکراتیک طبقه‌ی کارگر باشد. او در اتحادیه‌های کارگری توده‌ای فعالانه شرکت می‌کند تا آن‌ها را تقویت کرده، روح مبارزه‌جویانه‌ی آن‌ها را تشویق کند. او با سرسختی تمام علیه اقداماتی قد علم می‌کند که طی آن می‌خواهند اتحادیه‌های کارگری تحت حاکمیت دولت بورژوائی درآیند و پرولتاریا "حکیمیت اجباری" و یا اشکال مختلف قیمومیت‌های پلیسی‌نه‌تنها فاشیستی بلکه حتی "دموکراتیک" را قبول کند. تنها براساس فعالیتی از این نوع در داخل اتحادیه‌های کارگری، مبارزه‌ی پیروزمندانه علیه اصلاح‌طلبان، منجمله بوروکراسی استالینیستی امکان‌پذیر است.<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> بوروکراسی استالینیستی - پس از انقلاب اکتبر در اتحاد شوروی، عقب افتادگی اقتصادی و فرهنگی جامعه‌ی روسیه از یک سو و انزوای دولت شورواها و شکست‌های بی‌پایی موقعیت‌های انقلابی در کشورهای پیش‌رفته‌ی صنعتی اروپا از سوی دیگر، در شرایطی که بهترین کادرهای حزب بلشویک در طی جنگ داخلی کشته شده بودند، به ظهور و استحکام یافتن قشر اجتماعی صاحب امتیاز و مرفه "بوروکراسی" منجر شد که از دستگاه دولت کارگری برای اختصاص سهم بیشتری از امتیازات مادی سود جست. بوروکراسی شوروی در حزب بلشویک و دولت شوروی، استالین را به عنوان بهترین نماینده‌ی خود یافته، شخصیت او

کوشش‌های تفرقه انداز از قبیل ایجاد و یا حفظ اتحادیه‌های کوچک "انقلابی"، به عنوان نعم البدل حزب در واقع نشانگر انکار کردن مبارزه برای حصول رهبری طبقه‌ی کارگر است. لازم است که اصل زیر با قدرت تمام مراعات شود: جدا کردن خویش از اتحادیه‌های توده‌های کارگری به صورتی تسلیم‌گرایانه، که در حکم خیانت به انقلاب است، با عضویت در بین الملل چهارم یک سره مغایرت دارد.

در عین حال بین الملل چهارم با قاطعیت تمام، بت پرستی اتحادیه‌های کارگری را که به طور یک سان، خصوصیت بارز اتحادیه‌گرایان و سندیکالیست‌هاست، رد و محکوم می‌کند.

الف- اتحادیه‌های کارگری نه دارای برنامه‌ای یک سره انقلابی هستند و نه با در نظر گرفتن وظیفه، ترکیب و نحوه‌ی پذیرش اعضا می‌توانند دارای چنین برنامه‌ای باشند. در نتیجه اتحادیه‌ها نمی‌توانند جانشین حزب بشوند. ایجاد احزاب ملی انقلابی، به عنوان بخش‌های بین الملل چهارم، وظیفه‌ی اساسی عصر انتقالی است.

ب- اتحادیه‌های کارگری، حتی نیرومندترین شان، بیش از بیست الی پنج درصد از اعضا طبقه‌ی کارگر، آن هم بیشتر، اقلشار فنی‌تر و پُر درآمدتر را، دربر نمی‌گیرند. اکثریت ستم دیده‌تر طبقه‌ی کارگر، به صورت اتفاقی و در

---

را ساخت و پرداخت. رشد این قشر ضمن پروسه‌ای صورت گرفت که در طی آن طبقه‌ی کارگر روسیه مابوس از پیروزی انقلاب در کشورهای پیش رفته اروپا از صحنه‌ی مبارزه‌ی سیاسی کنار می‌کشید. استالین با قلع و قمع بلشویک‌ها و رهبران انقلاب اکتبر زمینه را برای استحکام سلطه‌ی بوروکراسی بیشتر مهیا کرد. بدین ترتیب در کشوری که برای نخستین بار در تاریخ سلطه‌ی سرمایه‌داری برافکنده شده بود، قدرت سیاسی یک سره از دست طبقه‌ی کارگر خارج شد. پس از پیروزی فاشیسم در آلمان و اضمحلال سیاسی کمینترن در سال ۱۹۳۳، تروتسکی ضمن این که در مقابل حملات دول امپریالیستی خواستار دفاع بدون قید و شرط از دولت کارگری شوروی بود، انقلاب سیاسی را به عنوان تنها راه سرنگون ساختن بوروکراسی استالینیستی و کسب مجدد قدرت سیاسی توسط طبقه‌ی کارگر اعلام داشت.

دوران خیزش ها و جهش های استثنائی در جنبش کارگری، وارد صفوف مبارزه می شوند. در این قبیل مواقع لازم است که سازمان های مناسبی از نوع کمیته های اعتصاب، کمیته های کارخانه و سرانجام شوراها، که همه ی توده های مبارز را دربر بگیرند، ساخته شود.

ج- اتحادیه های کارگری، به عنوان سازمان های که مظهر افشار بالای پرولتاریا هستند- به همان گونه که سرتاسر تجربه ی تاریخی گذشته منجمله تجربه ی تازه ی اتحادیه های آنارشیستی سندیکالیستی در اسپانیا نشان می دهد، تمایل شدیدی برای سازش با رژیم های بورژوا دموکراتیک از خود نشان داده اند.<sup>۲</sup> در دوران مبارزه شدید طبقاتی گروه های رهبری کننده اتحادیه های کارگری می کوشند رهبری جنبش توده ای را برعهده بگیرند تا جنبش را بدل به یک حرکت بی بو و خاصیت بکنند. این اتفاق هم اکنون در دوران اعتصابات ساده، علی الخصوص در اعتصابات توده ای نشسته، که اصل مالکیت بورژوازی به وسیله ی آن به خطر می افتد، در شرف وقوع است. در دوران جنگ و یا انقلاب، موقعی که بورژوازی در دشواری های

---

<sup>۲</sup> - اتحادیه های آنارشیستی سندیکالیستی- آنارکو- سندیکالیزم Anarcho-Syndicalism تجلی آنارشیزم در زمینه ی فعالیت های اتحادیه های کارگری است. آنارکو- سندیکالیست ها به عقاید آنارشیستی مخالفت با فعالیت های پارلمانی و احزاب سیاسی، این عقیده را اضافه می کنند که تشکل اتحادیه های مستقل کارگری برای آزادی طبقه ی کارگر از شر سرمایه داری کفایت می کند.

آنارکو-سندیکالیزم یک نظام نوین اجتماعی را در نظر دارد که توسط اتحادیه های کارگری و یا صنعتی اداره می شود. در جریان انقلاب اسپانیا در سال های ۱۹۳۰، آنارکوسندیکالیست ها که در اتحادیه های آنارشیستی سندیکالیستی متشکل بودند، در ابتدا قوی ترین گروه دست چپی بودند. ولی با این حال، قادر نبودند در مبارزه برعلیه فرانکو جنبش را رهبری کنند و بالاخره از حکومت جبهه ی انتلافی بورژوازی حمایت کردند.

استثنائی غرق شده، رهبران اتحادیه های کارگری، معمولاً تبدیل به وزرای بورژوا می شوند.

به همین دلیل، بخش های بین الملل چهارم، نه تنها باید همیشه به کوشند تا رهبری عالی اتحادیه های کارگری را عوض کنند، و در لحظات حساس جسورانه و با عزمی راسخ رهبران مبارز جدیدی به جای مأموران معمولی و مقامات جاه طلب عرضه کنند، بلکه در تمام شرایط ممکن باید سازمان های مستقل و مبارزی بیآفرینند که با وظایف مبارزه ی توده ای علیه جامعه ی بورژوائی سنخیت بیشتر داشته باشند؛ و در صورت لزوم حتی از انفصال کامل از دستگاه محافظه کار اتحادیه کارگری روگردان نباشند.

اگر پشت کردن به سازمان های توده ای به خاطر تشویق سوداهای افتراقی جنایت باشد، تحمل کورکورانه تسلیم جنبش توده ای انقلابی به ید قدرت دسته بندی های ارتجاعی و یا دسته های محافظه کار بوروکراتیک که با لباس مبدل ("پیشرو")، وارد معرکه می شوند، جنایتی کوچک تر نیست. اتحادیه های کارگری، خود هدف نیستند، بلکه وسایلی هستند در راه نیل به انقلاب پرولتاریائی.

## کمیته های کارخانه

در عصر انتقالی، جنبش کارگری، نه یک شخصیت متشکل و کاملاً متعادل، بلکه شخصیت تب آلود و قابل انفجاری دارد. شعارها و نیز شکل های سازمانی باید از شاخص های جنبش پیروی کنند. رهبری، باید در برابر رفتار سرسری، انگار در برابر طاعون، گوش به زنگ باشد، و باید با حساسیت تمام جواب گوی ابتکار توده ها باشد.

اعتصابات نشسته، آخرین جلوه گاه این قبیل ابتکار توده ها، از محدوده ی روش های "عادی" سرمایه داری تجاوز می کند. جدا از درخواست های اعتصاب گران، تسخیر موقت کارخانه ها، ضربه ای است کاری بر این بت، یعنی بت مالکیت سرمایه داری. هر اعتصاب نشسته، به نحوی عملی، این پرسش را مطرح می کند که چه کسی ارباب کارخانه است: سرمایه دار یا کارگر؟

اگر اعتصاب نشسته این پرسش را به طور ضمنی طرح می کند، کمیته ی کارخانه بدان جلوه و چهره ای متشکل و سازمانی می دهد. کمیته ی کارخانه که به وسیله ی کارکنان کارخانه انتخاب شده، در برابر اراده ی مدیریت کارخانه بلافاصله وزنه ی مقابلی ایجاد می کند.

در مقابل انتقاد اصلاح طلبان، که رؤسای صنایع به اصطلاح "سلطنت طلب اقتصادی" چون فوررد را از استثمارگران به اصطلاح- "نیک" و "دموکراتیک" جدا می کنند، و از دومی به دلیل اولی انتقادی به عمل

نمی آورند، ما شعار کمیته های کارخانه را به عنوان مرکز مبارزه علیه هر دو نوع استثمارگر قرار می دهیم.

بوروکرات های اتحادیه های کارگری، طبق معمول، در مقابل تشکیل کمیته های کارخانه سد ایجاد خواهند کرد، همان طوری که آنان در مقابل کلیه ی گام های جسورانه ای که در راه بسیج توده ها برداشته می شود، مقاومت نشان می دهند.

با وجود این، هر قدر که وسعت جنبش بیشتر باشد، همان قدر شکستن این سد مقاومت آسان تر خواهد بود. در جایی که کارگاه سر بسته<sup>۱</sup> در دوران "صلح" تأسیس گردیده، کمیته رسماً با ارگان معمولی اتحادیه کارگری خود را تطبیق خواهد داد. لیکن در کادر آن تجدیدنظر کرده، وظایف آن را گسترده تر خواهد کرد. اما، اهمیت اساسی کمیته در این حقیقت نهفته است که کمیته برای آن اقشار از طبقه ی کارگر که معمولاً اتحادیه ی کارگری از وارد کردن آنان در راه مبارزه عاجز است، ستاد مبارز و انقلابی فراهم می کند. دقیقاً از داخل صفوف همین اقشار ستم دیده تر است که فداکارترین گردان های انقلاب به پا خواهند خاست.

به محض این که کمیته ای در کارخانه پدیدار شد، یک نیروی واقعی دوگانه Dual Power در کارخانه به وجود می آید. ماهیت این نیروی دوگانه طوری است که نماینده وضعی انتقالی است، چرا که شامل دو نظام آشتی ناپذیر، یعنی نظام سرمایه دار و نظام پروولتاریا است. اهمیت اساسی کمیته های کارخانه، دقیقاً در این است که این کمیته ها راه را، اگر نه به روی دورانی عملاً

<sup>۱</sup> - کارگاه سر بسته – Closed shop به کارگاهی اطلاق می گردد که تمامی کارکنان آن باید عضو اتحادیه ی کارگری ای باشند که با کارفرمای آن کارگاه قرارداد منعقد کرده است.

انقلابی، دست کم به روی دوران پیش از انقلابی، باز می‌کنند، دورانی که حد فاصل بین نظام بورژوازی و نظام پرولتاریاست. تبلیغ برای اشاعه ی فکر کمیته های کارخانه، نه زودرس، و نه تصنعی است، چرا که گواه اصالت آن موج اعتصابات نشسته ای ست که هم اکنون در چند کشور مختلف دارد گسترش پیدا می‌کند. ظهور موج های تازه نفس ازین نوع اعتصابات، در آینده ی نزدیک، اجتناب ناپذیر خواهد بود. لازم است که مبارزه در راه تشکیل کمیته های کارخانه به موقع آغاز شود تا این که کارگران غافل گیر نشده، کار از کار نگذرد.

## «اسرار معاملاتی» و کنترل صنعت به دست کارگران

سرمایه داری لیبرال که براساس رقابت و تجارت آزاد بنیان گذاشته شده بود، دیگر به کلی به گذشته تعلق پیدا کرده است. جانشین آن، یعنی سرمایه داری انحصاری، نه تنها هرج و مرج بازار را از بین نمی برد، بلکه برعکس بدان شخصیت اغتشاشی خاصی می بخشد. لزوم "کنترل کردن" اقتصاد، گماشتن "رهبری" دولت بر صنعت و لزوم "برنامه ریزی"، به وسیله ی تمام تمایلات بورژوائی و خرده بورژوائی کنونی از فاشیسم گرفته تا سوسیال دموکرات- لاقفل در حرف به رسمیت شناخته شده است. از نظر فاشیست ها، موضوع بیشتر، چپاول "برنامه ریزی شده" مردم برای تحقق هدف های نظامی است. سوسیال دموکرات ها می کوشند اقیانوس هرج و مرج را با قاشق "برنامه ریزی" بوروکراتیک خالی کنند. مهندسان و استادان دانشگاه مقالات مبسوطی پیرامون "تکنوکراسی" <sup>۱</sup> می نویسند. حکومت های دموکراتیک، در راه آزمایش های جویانه خود برای "تنظیم و تعدیل"، بی محابا، با خراب کاری سرمایه ی بزرگ مواجه می شوند.

<sup>۱</sup> تکنوکراسی - برنامه و نهضتی بود که در اوایل بحران بزرگ اقتصادی آمریکا که در سال ۱۹۲۹ آغاز شد، در میان عموم، به خصوص در میان طبقه ی متوسط، شدیداً مقبول گردید. این برنامه برای غلبه بر بحران و حل مسئله ی بیکاری، متعادل نمودن اقتصاد آمریکا و سیستم پولی را از کنترل مهندسين و متخصصين فنی پیشنهاد می کرد- و البته بدون مبارزه ی طبقاتی و انقلاب. بالاخره این نهضت به دو جناح چپ و راست تقسیم شد، که جناح راست آن تمایلات فاشیستی را در خود پرورش داد.

رابطه ی واقعی بین استثمارگران و "کنترل کنندگان" دموکراتیک را یک نکته دیگر نیز به بهترین وجه نشان می دهد. آقایان "اصلاح طلب" پیش از آن که قدم در آستانه ی تراست ها و "اسرار معاملاتی" آن ها به گذارند از ترسی عابدانه قالب تهی می کنند. در این جا اصل "عدم دخالت" در کسب و معامله، حکومت می کند. حساب هائی که بین یک سرمایه دار و جامعه نگه داشته می شود، به صورت اسرار سرمایه دار باقی می ماند؛ این اسرار به جامعه ربطی ندارد. انگیزه ای که به ظاهر برای رعایت اصل "اسرار" معاملاتی، پیشنهاد می شود، مثل دوران سرمایه داری لیبرال، ظاهراً انگیزه "رقابت" آزاد است. واقعیت فرق می کند. تراست ها چیزی را از یک دیگر پنهان نمی کنند. اسرار معاملاتی عصر حاضر، بخشی از توطئه ی مداوم سرمایه داری انحصاری علیه منافع جامعه است. تا موقعی که مالکان خصوصی وسائل اجتماعی تولید به توانند توطئه های مربوط به استثمار، چپاول و کلاه برداری خود را از دید تولیدکنندگان و مصرف کنندگان مخفی نگه دارند، طرح هائی که برای محدود ساختن خودکامه گی "سلطنت طلبان اقتصادی" ریخته می شود، افسانه های مسخره و رقت انگیزی بیش نخواهد بود. از بین بردن "اسرار معاملاتی" گامی نخستین در راه کنترل واقعی صنعت است.

کارگران به اندازه ی همان سرمایه داران حق آن را دارند که "اسرار" کارخانه، تراست، و تمام بخش صنعت، و به طور کلی اقتصاد ملی را به دانند. بیش از هر چیز دیگر، بانک ها، صنایع سنگین و حمل و نقل تمرکز یافته باید در زیر ذره بین گذاشته شود.

نخستین وظیفه ی کنترل کارگری باید توضیح خرج و دخل جامعه باشد. این کار باید از اقدامات معاملاتی افراد شروع شود تا سهمی که عملاً از درآمد ملی به فرد فرد سرمایه داران و به استثمارگران، به طور کلی، تخصیص داده شده تعیین شود؛ تا معاملات پشت پرده و دزدی های زیر جلکی بانک ها و تراست ها در ملاءعام قرار داده شود؛ و سرانجام، تا آن حیف و میل دور از وجدان و خائنانه ی کار انسانی که نتیجه ی هرج و مرج سرمایه داری و سودجویی آشکار است، به تمام افراد جامعه نشان داده شود.

هیچ صاحب منصب دولت بورژوائی- حتی اگر عالی ترین قدرت ها را هم در اختیار داشته باشد- نمی تواند از عهده ی انجام چنین کاری به رباید. مردم جهان شاهد درماندگی پرزیدنت روزولت و نخست وزیر بلوم در برابر توطئه های "شصت فامیل" و "دویست فامیل" دو ملت آمریکا و فرانسه بودند.<sup>۲</sup> برای درهم شکستن مقاومت استثمارگران، فشار توده ای پرولتاریا ضرورت دارد. فقط کمیته های کارخانه می توانند با استفاده از کارشناسانی که صمیمانه به مردم وفادار باشند- از قبیل حساب داران، آمارگران، مهندسان، و دانشمندان و غیره- کنترل واقعی تولید را برقرار سازند. این کارشناسان باید نه به عنوان "تکنوکرات"، بلکه به عنوان مشاور عمل به کنند.

مبارزه علیه بیکاری نباید بدون دعوت برای سازمان دادن وسیع و جسورانه امور عام المنفعه در نظر گرفته شود. لیکن امور عام المنفعه فقط موقعی می تواند برای جامعه، و نیز برای خود بیکاران، معنایی دائمی و

<sup>۲</sup> شصت فامیل آمریکا کتابی است نوشته فردیناند لوندبرگ Ferdinand Lundberg. این کتاب، که انتشارش سروصدای زیادی به پا کرد، وجود یک الیگارشسی اقتصادی را در آمریکا مستند می کرد که در رأس آن شصت فامیل با ثروت های بی حساب قرار دارند. مؤلف این اثر را در سال ۱۹۶۸، تحت عنوان غنی و فوق غنی، با ذکر آخرین اطلاعات تجدید چاپ کرد. "دویست فامیل" الیگارشسی اقتصادی را در فرانسه نشان می دهد.

پیش رفته داشته باشد که به صورت بخشی از یک برنامه ی کلی درآید، و طوری طرح ریزی شود که مدت زمان قابل ملاحظه ای را دربر بگیرد. در چارچوب این طرح، کارگران از سر گرفتن کار در صنایع خصوصی را که در نتیجه ی بحران تعطیل شده اند، برای امور عام المنفعه خواستار خواهند شد. در این قبیل موارد مدیریت مستقیم کارگری جانشین کنترل کارگری خواهد گردید.

ایجاد حتی ابتدائی ترین برنامه های اقتصادی - از دیدگاه استثمار شده و نه استثمارکننده - بدون کنترل کارگری، یعنی بدون رسوخ چشم تیزبین کارگران در تمام پیچ و مهره های آشکار و نهان اقتصاد سرمایه داری، غیرممکن است. کمیته هایی که نمایندگی تک تک واحد های اقتصادی را برعهده دارند باید کنفرانس هایی تشکیل دهند تا کمیته های مربوط به تراست ها، بخش های کامل صنعت، مناطق اقتصادی، و سرانجام، سرتاسر صنعت ملی را انتخاب کنند. بدین ترتیب کنترل کارگری تبدیل به مکتبی برای اقتصاد برنامه ریزی شده خواهد شد. براساس این تجربه کنترل، پرولتاریا خود را برای مدیریت مستقیم صنعت ملی شده آماده خواهد کرد تا وقتی که آن ساعت محتوم نواخته شد، غافل گیر نشود.

سرمایه دارانی هستند، بیشتر از رده های پائین تر و یا متوسط، که داوطلبانه خواهند خواست دفاتر خود را در برابر دیدگان کارگران باز کنند. البته معمولاً برای نشان دادن لزوم کاهش دستمزدها. کارگران به این قبیل سرمایه داران خواهند گفت که علاقه ای به دفترداری ورشکسته گان و یا نیمه ورشکسته گان منفرد ندارند، بلکه می خواهند دفاتر حساب کلیه ی استثمارگران مفتوح گردد. کارگران نمی توانند و نمی خواهند سطح شرایط

زندگی خود را با مقتضیات سرمایه داران منفرد - که خود قربانی رژیم خود هستند- وفق به دهند. وظیفه ی اصلی عبارت است از سازمان دادن مجدد تمام دستگاه تولید و توزیع بر اساس یک بنیان ارجمندتر و عملی تر. اگر منسوخ کردن اسرار معاملاتی، شرط اساسی کنترل کارگری باشد، باید گفت که کنترل، گام اول در راه رهبری سوسیالیستی اقتصاد است.

## سلب مالکیت از گروه های مجزای سرمایه داران

برنامه ی سوسیالیستی سلب مالکیت، یعنی سرنگون ساختن سیاسی بورژوازی و منهدم کردن سلطه ی اقتصادی آن، در دوران انتقالی حاضر، نباید به هیچ وجه مانع از این شود که در صورت مقتضی بودن شرایط، درخواست سلب مالکیت از چند شاخه ی اصلی صنعتی حیاتی برای موجودیت ملی و یا سلب مالکیت از طفیلی ترین بخش بورژوازی، پیش کشیده شود. بدین طریق، در پاسخ نوحه سرانی های رقت انگیز آقایان دموکرات ها در مورد دیکتاتوری "شصت فامیل" ایالات متحده و "دویست فامیل" فرانسه، ما پیشنهاد می کنیم از این ۶۰ یا ۲۰۰ مالک الرقاب های سرمایه دار فنودال مآب سلب مالکیت شود.

به همین طریق، ما عیناً و ایضاً خواستار سلب مالکیت از شرکت هائی هستیم که انحصار صنایع جنگی، راه های آهن و مهم ترین منابع مواد خام را در اختیار دارند.

تفاوت بین این درخواست ها و شعار میان تهی اصلاح طلبان تحت عنوان "ملی کردن" در این اصول نهفته است :

۱- ما پرداخت غرامت را مردود می دانیم.

- ۲- ما توده ها را نسبت به ماهیت عوام فریبان جبهه ی مردم هشدار می دهیم و می گوئیم که این عوام فریبان، ضمن لاس خشکه ای که با فکر ملی کردن می زنند، در واقع به صورت مأموران سرمایه باقی می مانند.
- ۳- ما از توده ها می خواهیم که فقط بر قدرت انقلابی خود متکی باشند.
- ۴- ما موضوع سلب مالکیت را به کسب قدرت از طرف کارگران و کشاورزان ربط می دهیم.

لزوم پیش کشیدن شعار سلب مالکیت، نه تنها با جنبه ی کامل ترش در جریان تبلیغ، بلکه، به شکل مختصر در جریان روزمره فعالیت تهییجی ما، از این حقیقت سرچشمه می گیرد که بخش های مختلف صنعت، دارای سطوح مختلف از رشد هستند، مراتب مختلفی را در حیات جامعه به خود تخصیص می دهند و از مراحل مختلف مبارزه ی طبقاتی عبور می کنند. تنها یک خیزش عمومی انقلابی پرولتاریا می تواند سلب مالکیت کامل از بورژوازی را در دستور روز قرار دهد. وظیفه ی درخواست های انتقالی آماده کردن پرولتاریا برای حل این مسأله است.

## سلب مالکیت از بانک های خصوصی و دولتی کردن سیستم اعتبارات

امپریالیزم به معنای حاکمیت سرمایه ی مالی است. بانک ها، در کنار تراست ها و سندیکاها، و به دفعات، بانک ها در رأس این مؤسسات، حاکمیت عملی بر اقتصاد را در ید خود متمرکز می کنند. بانک ها در ساخت خود، به شکلی متمرکز، ساخت کلی سرمایه جدید را متجلی می سازند؛ بانک ها تمایلات انحصار را با تمایلات آناشی درهم می آمیزند؛ بانک ها معجزه های تکنولوژی، واحد های معظم و تراست های نیرومند را سازمان می بخشند؛ و نیز همین بانک ها، قیمت های فاحش، بحران ها و بیکاری را سازمان می دهند. اگر پست های فرمان دهی بانک ها در دست سرمایه داران یغماگر به ماند، امکان آن نخواهد بود که در راه مبارزه علیه خودکامه گی انحصارطلبانه و هرج و مرج سرمایه داری - دو عاملی که در دستور انهدامی خود مکمل یک دیگرند- حتی یک گام جدی برداشته شود. برای آن که نظام متحدالشکلی برای سرمایه گذاری و اعتبار در امتداد طرحی منطقی و منطبق با منافع تمام مردم به وجود آید، باید تمام بانک ها را در یک مؤسسه واحد ملی ادغام کرد. تنها سلب مالکیت از بانک های خصوصی و تمرکز یافتن تمام نظام اعتباری در دست دولت، دولت را صاحب منافع واقعی لازم، یعنی منابع مادی خواهد کرد تا بتواند به برنامه ریزی اقتصادی به پردازد. چنین کاری تنها از طریق قرطاس بازی و منابع بوروکراتیک امکان پذیر نیست.

سلب مالکیت از بانک ها، هرگز به معنای مصادره ی سپرده های بانکی نیست. برعکس، بانک دولتی واحد قادر خواهد بود شرایطی به مراتب مناسب تر از بانک های خصوصی برای ودیعه گذاران کوچک ایجاد کند. به همین طریق، تنها بانک دولتی می تواند برای کشاورزان، کسبه و بازرگانان خرده پا شرایط مناسب یعنی، اعتبار ارزان، فراهم کند. اما بالاتر از همه وضعی است که طبق آن کل اقتصاد - و پیش و پیش از همه چیز صنعت بزرگ و حمل و نقل - تحت رهبری یک هیأت مالی واحد، در خدمت منافع حیاتی کارگران و سایر زحمت کشان قرار خواهد گرفت.

با وجود این، دولتی کردن بانک ها تنها موقعی این نتایج مناسب را به بار خواهد آورد که قدرت دولت، خود، یک سره از دست استثمارگران در آید و در اختیار زحمت کشان قرار گیرد.

## صف اعصاب؛ نگهبانان محافظ؛ نیروی نظامی کارگران؛ مسلح کردن پرولتاریا\*

اعتصابات نشسته به منزله ی هشدار جدی هستند از طرف توده ها، نه تنها خطاب به بورژوازی، بلکه هم چنین خطاب به سازمان های کارگری، از جمله بین المل چهارم. در سال های ۲۰-۱۹۱۹، کارگران ایتالیا به ابتکار خود کارخانه ها را تصرف کردند و از این راه به "رهبران" خود نشان دادند که انقلاب اجتماعی در حال فرا رسیدن است. "رهبران" به این نشانه اهمیتی ندادند. پیروزی فاشیزم نتیجه ی این بی اعتنائی بود.<sup>۱</sup>

The Picket Line, Defense Guard, Workers Militia, the Arming of the \*  
Proletariat

۱- فاشیزم - یکی از دست آورد های عظیم تروتسکی تحلیل او از پیروزی فاشیزم بود که با به قدرت رسیدن موسولینی در سال ۱۹۲۲ آغاز شد. تروتسکی خاطر نشان ساخت که فاشیزم آخرین حربه ی طبقه ی سرمایه دار است. در شرایط عادی، سرمایه داری ترجیح می دهد به طریق صلح آمیزتری حکومت کند.

جوهر یک نهضت فاشیستی- در طول بحران اجتماعی طولانی و شدید- بسیج بخش های خرده بورژوازی و لومین پرولتاریا است و هدف آن متلاشی کردن سازمان ها و قدرت طبقه ی کارگر. تشکیل جبهه ی واحدی از تمام سازمان های کارگری؛ گارد دفاعی کارگران؛ و دفاع مبارزه جوانه از قدرتی که هم در زمینه های اقتصادی و هم در زمینه های سیاسی به دست طبقه ی کارگر افتاده است- این ها پیشنهادات تروتسکی برای مقابله با تهدید فاشیزم بود. این برنامه به طور اجتناب ناپذیری مسأله ی انقلاب سوسیالیستی را طرح می کند، که مالا تنها راه خاتمه دادن به تهدید فاشیزم است. استالین سیاست های ماوراء چپی "دوره سوم" (به یادداشت شماره ۳۲ مراجعه کنید) را قبل از به قدرت رسیدن هیتلر در ۱۹۳۳، و پس از آن سیاست ایجاد جبهه ی ائتلافی در اسپانیا که پیروزی کامل فرانکو در ۱۹۳۹ به بار آورد، در مغایرت کامل با سیاست جبهه ی واحد تروتسکی اتخاذ کرد. این سیاست ها عمده ترین نقش را در پیروزی فاشیزم در آلمان و در اسپانیا ایفا کردند. برای اطلاع بیشتر در این زمینه به نوشته های

اعتصابات نشسته، هنوز به معنای تصرف کارخانه جات به طریقه ی ایتالیائی نیست، ولی قدمی است قاطع در جهت تصرف کارخانه. بحران فعلی می تواند مبارزه ی طبقاتی را تا حدنهائی حادثر کند و لحظه ی فرجام را نزدیک تر آورد. لیکن این بدان معنا نیست که وضع انقلابی با یک ضربه به وجود می آید. در واقع یک سلسله تشنجات مداوم، نشانه ی نزدیک شدن انقلاب است. یکی ازین تشنجات، موج اعتصابات نشسته است. مسأله ی بخش های بین الملل چهارم عبارت است از کمک به پیش قراولان پرولتاریا برای درک خصیصه عمومی و ضربان عصر ما، و به ثمر رساندن به موقع مبارزه ی توده ها، از طریق اقدامات سازمانی هر چه مصمم تر و مبارزتر.

تشدید مبارزه ی پرولتاریا به معنای تشدید طرق حمله ی متقابل از طرف سرمایه داران است. موج های جدید اعتصابات نشسته، می توانند اقدامات متقابل مصممانه تری از طرف بورژوازی را به سوی خود جلب کنند و بلاشک جلب هم خواهند کرد. کار مقدماتی به این زودی از طرف مأموران مخفی تراست های بزرگ دارد صورت می گیرد. اگر به پرولتاریا، باز شیخون به زنند، وای بر سازمان های انقلابی، وای بر پرولتاریا!

بورژوازی در هیچ جا، به داشتن پلیس رسمی و ارتش اکتفا نمی کند. در ایالات متحده، حتی در زمان "صلح"، بورژوازی، گردان های مسلح اعتصاب شکن و چاقوکشان خصوصی مسلح را در کارخانه ها نگه می دارد. به این دسته ها، اینک باید گروه های مختلف نازی های آمریکا را هم افزود. بورژوازی فرانسه، به محض نزدیک شدن خطر، دسته های فاشیستی نیمه

---

تروتسکی، مبارزه بر ضد فاشیزم در آلمان و فاشیزم: چه هست و چگونه باید با آن جنگید چاپ پات قایندر پارس مراجعه کنید.

قانونی و غیرقانونی و نیز این گونه دسته ها را در ارتش بسیج کرد. همین که فشار کارگران انگلیس دیگر باره پا به گیرد، تعداد دارودسته های فاشیستی، دو برابر، سه برابر و حتی ده برابر می شود و یورش خونین این دارودسته ها به کارگران آغاز می گردد. بورژوازی دقیقاً به این نکته واقف است که مبارزه ی طبقاتی در عصر حاضر، تمایل دارد که به سهولت بدل به جنگ داخلی گردد. سردم داران و پادوهای سرمایه داری از نمونه های ایتالیا، آلمان، اطریش، اسپانیا، و سایر کشورها به مراتب بیشتر درس گرفتند تا رهبران رسمی پرولتاریا.

سیاست مداران بین الملل دوم و بین الملل سوم، و نیز بوروکرات های اتحادیه های کارگری، با علم به همه چیز، چشم بر ارتش خصوصی بورژوازی می بندند؛ در غیر این صورت امکان نداشت که آن ها حتی برای مدت بیست و چهار ساعت، اتحاد خود را با بورژوازی حفظ کنند. اصلاح طلبان مرتباً این اندیشه را در ذهن کارگران رسوخ می دهند که تقدس دموکراسی موقعی به کامل ترین صورت تضمین می شود که بورژوازی تا بن دندان تسلیح شده باشد و کارگران بی سلاح مانده باشند.

وظیفه ی بین الملل چهارم عبارت است از خط بطلانی دائمی کشیدن بر تمام این سیاست های بردگی. دموکرات های خرده بورژوا. منجمله سوسیال دموکرات ها، استالینیست ها و آنارشویست ها- هر قدر که دیوانه وار، در عمل تسلیم فاشیسم می شوند، به همان اندازه بلندتر از مبارزه علیه آن دم می زنند. تنها گروه های مسلح کارگری، که از حمایت ده ها میلیون رنجبر برخوردار باشند، می توانند موفقانه دارودسته های فاشیست را مغلوب کنند. مبارزه علیه فاشیسم، نه در دفتر هیئت تحریریه لیبرال، بلکه در کارخانه آغاز می شود

و در خیابان پایان می یابد. اعتصاب شکنان و تفنگ داران خصوصی در کارخانه ها، هسته های اصلی ارتش فاشیسم را تشکیل می دهند. صفوف اعتصاب، هسته های اساسی ارتش پرولتاریا هستند. این مبدأ حرکت ماست. در رابطه با هر اعتصاب و تظاهرات خیابانی، تبلیغ برای لزوم ایجاد گروه های کارگری به منظور دفاع از خود، ضرورت حتمی دارد. لازم است این شعار در برنامه ی جناح انقلابی اتحادیه های کارگری گنجانده شود. لازم است در هر کجا امکان پذیر باشد- و نخست از گروه های جوان - شروع کرد و گروه های دفاع از خود تشکیل داد و این گروه ها را مشق و تمرین نظامی داد و آنان را با سلاح های مختلف آشنا کرد. موج جدید در جنبش توده ای نه تنها باید در خدمت افزودن تعداد این قبیل واحد ها در آید، بلکه باید این واحدها را براساس نزدیکی منطقه ای، و شهرها و نقاط مختلف با یک دیگر متحد گرداند. لازم است که به نفرت راستین کارگران از اعتصاب شکنان و دارودسته های گانگستر و فاشیست جلوه گاهی متشکل داد. لازم است که شعار نیروی نظامی کارگران به عنوان تنها ضامن جدی مصونیت سازمان ها، میتینگ ها و مطبوعات کارگران به کار برده شود.

تنها به کمک چنین فعالیت سازمانی و تهییجی منظم، مداوم، خستگی ناپذیر و شجاعانه، که پیوسته متکی بر تجربه ی خود توده ها باشد، این امکان به دست می آید که سنت های بردگی و بی ارادگی از ذهن کارگران ریشه کن شود، دسته هایی از مبارزان قهرمان که سرمشق بقیه ی رنجبران باشند، تربیت بشوند؛ و بر چاقوکشان مسلح ضدانقلاب یک سلسله شکست تاکتیکی وارد آید؛ بر سطح اعتماد به نفس استثمارشدگان و ستم زدگان افزوده شود؛ و

فاشیزم از چشم خرده بورژوازی بیفتد و راه برای تسخیر قدرت به وسیله ی پرولتاریا کوبیده و هموار گردد.

انگلس، دولت را هینتی از "افراد تحت سلاح" می خواند. تسلیح پرولتاریا در مبارزه پرولتاریا برای آزادی خود، امری است ضروری و حتمی. هر وقت که پرولتاریا اراده کند، راه و وسایل تسلیح خود را پیدا خواهد کرد. در این زمینه نیز، رهبری، طبیعتاً، برعهده ی بخش های بین الملل چهارم خواهد بود.

## اتحاد کارگران و کشاورزان

المثنی و برادر مبارز کارگر در خارج از شهرها، کارگر کشاورزی است. این دو، دوجزء یک کل، و متعلق به همان طبقه هستند. منافع این دو از یکدیگر، جدائی ناپذیر است. برنامه ی درخواست های انتقالی کارگران صنعتی، با تغییراتی در این جا و آن جا، برنامه ی پرولتاریای کشاورزی هم هست.

روستائیان (کشاورزان) طبقه ای دیگر را تشکیل می دهند: آنان خرده بورژوازی روستا هستند. خرده بورژوازی از قشرهای مختلف ساخته شده که از نیمه پرولتاریا شروع شده به عناصر استثمارگر خاتمه می یابد. برطبق این تقسیم بندی، وظیفه ی سیاسی پرولتاریای صنعتی، گسترش دادن مبارزه طبقاتی به قلمرو روستاست. تنها از این راه، پرولتاریا خواهد توانست، دوست و دشمن خود را از یک دیگر جدا کند.

ویژگی های رشد ملی هر کشوری، شگفت انگیزترین تجلی خود را در وضع کشاورزان، و تا حدودی، در وضع خرده بورژوازی شهری (افزارمندان و مغازه داران) پیدا می کند. این طبقات، هر قدر هم که از نظر تعداد نیرومند باشند، در اساس، نمودار بازماندگان اشکال تولید پیش از سرمایه داری هستند. بخش های مختلف بین الملل چهارم، باید با عینیت تمام، برای روستائیان (کشاورزان) و خرده بورژوازی شهری، برنامه ای از درخواست های انتقالی تنظیم کنند؛ این برنامه باید با شرایط هر مملکت سازگار باشد. کارگران پیشرو، باید یاد به گیرند تا در برابر پرسش هائی که متحدان آیندشان از آنان خواهند کرد، پاسخ های روشن و مشخص داشته باشند.

کشاورز، ضمن این که به صورت یک خرده تولیدکننده "مستقل" باقی می ماند، احتیاج دارد که اعتبار ارزان، ماشین های کشاورزی و کود، در حد بضاعت مالی اش در اختیار او گذاشته شود. او نیازمند شرایط مناسب حمل و نقل است و برای محصولات کشاورزی خود، احتیاج به یک سازمان سالم بازار دارد. ولی بانک ها، تراست ها و بازرگانان، از هر طرف، او را چپاول می کنند. تنها خود کشاورزان، به کمک کارگران می توانند مانع این چپاول شوند. باید کمیته های منتخب کشاورزان خرده پا، در صحنه ی ملی ظهور کنند و به اتفاق کمیته های کارگری و کمیته های کارمندان بانک، کنترل حمل و نقل، اعتبار و عملیات تجاری مؤثر در کشاورزی را به دست بگیرند.

با به رخ کشیدن کاذب درخواست های "زیاده از حد" کارگران، بورژوازی بزرگ با زبردستی تمام موضوع قیمت کالا را تبدیل به گوه ای کرده، از آن برای ایجاد نفاق بین کارگران و کشاورزان، و کارگران و خرده بورژوازی شهرها استفاده می کند. روستائی، افزارمند و خرده پا، برخلاف کارگر صنعتی، کارمند اداری و خدمات کشوری، نمی تواند براساس بالا رفتن قیمت ها، تقاضای اضافه دست مزد به کند. مبارزه ی رسمی حکومت با گرانی قیمت ها، فقط برای فریب دادن توده هاست. ولی کشاورزان، افزارمندان و بازرگانان، به عنوان مصرف کننده، می توانند دوشادوش کارگران در سیاست تثبیت قیمت ها دخالت کنند. مصرف کنندگان در مقابل نوحه سرانی سرمایه دار بر سر هزینه ی تولید، حمل و نقل و دادوستد باید از آنان به خواهند: "دفاترتان را به ما نشان به دهید، ما خواستار کنترل تثبیت قیمت ها هستیم." ارگان های این کنترل باید کمیته ی تعیین قیمت ها باشد، باید این کمیته از نمایندگان کارخانه ها، اتحادیه های کارگری، تعاونی ها، سازمان های

کشاورزان، "مردمان کوچک" شهری و زنان خانه دار و دیگران ترکیب یافته باشد. بدین وسیله کارگران می توانند به کشاورزان ثابت کنند که دلیل اصلی گرانی قیمت ها، نه دست مزد زیاد، بلکه سود کلان سرمایه داران و هزینه های هنگفت آوارشی سرمایه داری است.

برنامه برای ملی کردن زمین و اشتراکی کردن کشاورزی باید طوری طرح ریزی شود که از همان اساس کار، امکان سلب مالکیت از کشاورزان خرده پا، و اشتراکی سازی اجباری آنان، از بین به رود. کشاورز، تازمانی که خود ممکن و یا لازم تشخیص می دهد، مالک قطعه زمین خود خواهد بود. برای اعاده حیثیت برنامه سوسیالیزم در دیدگاه کشاورز، لازم است که شیوه های اشتراکی سازی استالینیستی - که نه منافع کشاورز و نه منافع کارگر، بلکه منافع بوروکراسی به کار بردن آن را ایجاب می کند- برحمانه افشاء گردد.<sup>۱</sup>

هم چنین سلب مالکیت غاصبین، به معنای ضبط اجباری دارائی افزارمندان و مغازه داران نیست. برعکس، کنترل بانک ها و تراست ها به وسیله ی کارگران، و از همه بالاتر ملی کردن این تأسیسات، می تواند برای خرده بورژوازی شهری، شرایط فوق العاده مناسبی برای اعتبار، و خرید و فروش ایجاد کند که در دوران تسلط لجام گسیخته انحصارات امکان پذیر

<sup>۱</sup> - شیوه های اشتراکی کردن استالینیستی - عدم توجه حزب کمونیست شوروی تحت رهبری استالین به پیش رفت صنعتی و اشتراکی کردن مزارع با آهنگی متوازن، شکاف بین صنعت و کشاورزی شوروی را هر چه وسیع تر کرد تا این که این به بحران اقتصادی عمیقی در سال ۱۹۲۸ منجر شد، که این خود یکی از علل اتخاذ سیاست ماوراء چپی "دوره سوم" (به یادداشت شماره ۳۲ مراجعه کنید) گردید. استالین برای مقابله با کمبود غله ناشی از این بحران به اشتراکی کردن تحمیلی وسیعی در مزارع شوروی دست زد. مخالفت دهقانان با این اقدام کشور را به سر حد فاجعه سوق داد و در سال های ۱۹۳۲ و ۱۹۳۳ قحطی و گرسنه گی واقعی در روستا ها به وجود آمد.

نیست. وابسته گی به دولت، جانشین وابسته گی به سرمایه خصوصی خواهد شد و دولت، هر قدر که رنجبران آن را بیشتر در ید قدرت خود داشته باشند به هم کاران خرده پا و نمایندگان آنان بیشتر توجه خواهد کرد.

شرکت عملی کشاورزان استثمار شده در کنترل زمینه های مختلف اقتصاد، بدانان اجازه خواهد داد که خود در باره ی این که کار اشتراکی بر روی زمین به نفع آنان است یا نه، تصمیم به گیرند، و وقت و حدود اشتراکی کردن را هم تعیین کنند. کارگران صنعتی باید وظیفه ی خود به دانند که به کشاورزان در حرکت آنان در این مسیر هرگونه مساعدت را به کنند؛ خواه از طریق اتحادیه های کارگری، خواه از طریق کمیته های کارخانه، و از همه بالاتر از طریق حکومت کارگران و کشاورزان.

اتحاد پیشنهاد شده به وسیله ی پرولتاریا- نه به "طبقات متوسط" به طور کلی، بلکه به اقشار استثمار شده خرده بورژوازی شهری و روستائی، علیه همه ی استثمارگران، منجمله استثمارگران "طبقات متوسط" - نمی تواند اجباری باشد، بلکه تنها می تواند براساس رضایت آزادانه، که به وسیله ی "قرارداد" ویژه ای قوام و استحکام یافته باشد، استوار گردد. این "قرارداد" برنامه ی درخواست های انتقالی است که به وسیله ی طرفین داوطلبانه پذیرفته شده است.

## مبارزه علیه امپریالیزم و جنگ

دورنمای سرتاسر جهان، و در نتیجه، حیات سیاسی داخلی تک تک کشورهای جهان را خطر جنگ جهانی تیره کرده است. به این زودی فاجعه قریب الوقوع، لرزش های شدید ترس و وحشت را در کالبد وسیع ترین توده های بشریت می دواند.

بین الملل دوم سیاست رسوای سال ۱۹۱۴ خود را با اطمینان بیشتر تکرار می کند، چرا که امروز این کمینترن است که نخستین ساز شوونیزم را می نوازد.<sup>۱</sup> به محض این که خطر جنگ، دورنمایی عینی و واقعی پیدا کرد، استالینیسیت ها که گوی سبقت از مسالمت جوینان Pacifists بورژوا و خرده بورژوا، ر بوده اند، تبدیل به یاهه سرایان پُرسروصدای چیزی به نام "دفاع ملی" شدند. در نتیجه مبارزه ی انقلابی علیه جنگ یک سره برگردیده و دوش بین الملل چهارم گذاشته می شود.

<sup>۱</sup> شوونیزم اصطلاحی است که از نام سربازی فرانسوی به اسم نیکولا شووین Nikola Chauvin، که به حد مفرط وطن پرست و وفادار به ناپلئون بود، مشتق شده است. مارکسیست ها این اصطلاح را به هر نوع حمایتی از اقدامات جنگی امپریالیزم، و در مورد برتری جوئی مذکر و یا برتری جوئی ملی و نژادی، به حمایت از حقوق ستم گر در مقابل حقوق ستم کش اطلاق می کنند. در طول جنگ جهانی اول، احزاب بین الملل دوم موضع شوونیسیتی شان در دفاع از امپریالیست های "خودشان" را با این نظریه "جزمی" توجیه کردند که "همبسته گی ملی طبقات بر مبارزه ی طبقاتی برتری دارد." ("جنگ و بین الملل چهارم"، نوشته های لئون تروتسکی (۱۹۳۳-۳۴)، پات فایندر پرس). در مقابل، تروتسکی، لنین، لوکزامبورگ، و سایر انترناسیونالیست های انقلابی موضعی "شکست طلبانه" اتخاذ کردند، و خاطر نشان ساختند که "دفاع ملی" در اصل فقط دفاع از منافع طبقه ی حاکمه است.

سیاست بلشویک-لنینیستی در قبال این مسأله که در رساله "دبیرخانه ی بین الملل International Secretariat" (جنگ و بین الملل چهارم، ۱۹۳۴) طرح ریزی شده، امروز یک سره بر قوت خود باقی است. در دوران آینده، یک حزب انقلابی، برای کسب موفقیت، بیش از همه چیز بر سیاست خود پیرامون جنگ تکیه خواهد کرد. سیاست صحیح از دو عنصر تشکیل می شود: بر خورد سازش ناپذیر نسبت به امپریالیزم و جنگ های آن، و لیاقت در طرح برنامه براساس تجربیات خود توده ها.

بورژوازی و مأمورین آن از مسأله جنگ، بیش از هر مسأله ی دیگر، برای فریب دادن مردم استفاده می کنند. آنان این کار را از طریق کلی بافی، فورمول های عمومی، لغت پراکنی پر زرق و برق و برق از قبیل "بی طرفی"، "امنیت جمعی"، "تسلیمات در راه دفاع از صلح"، "دفاع ملی" و "مبارزه با فاشیزم"، و عباراتی از این قبیل انجام می دهند. همه ی این کلی بافی ها و لغت پراکنی ها سرانجام فقط در یک حقیقت خلاصه می شوند و آن این که، مسأله ی جنگ، یعنی سرنوشت مردم، در دست امپریالیست ها، اولیای حکومت آنان، سیاست و ژنرال های آنان است، با تمام دوز و کلک ها و توطئه چینی هائی که آنان علیه مردم به کار می برند.

بین الملل چهارم با نفرت تمام همه این کلی بافی ها را رد می کند؛ چرا که این کلی بافی ها در اردوگاه دموکراتیک همان نقشی را بازی می کنند که کلماتی از قبیل "شرف"، "خون"، "نژاد" در اردوگاه فاشیزم. ولی ابراز انزجار و نفرت، به تنهایی کافی نیست. کمک به توده ها، برای آن که آنان به توانند از طریق معیارهای معتبر و شعارها و درخواست های صحیح،

ماهیت واقعی این کلی بافی های شیدانه را درک کنند، حتمیت و ضرورت کامل دارد.

"خلع سلاح؟" - وقتی که پرسشی مثل خلع سلاح پیش می آید، سرتاسر مسأله دور این نکته می چرخد که: چه کسی باید چه کسی را خلع سلاح کند؟ تنها خلع سلاحی که می تواند از جنگ جلوگیری کرده یا بدان پایان بخشد، خلع سلاح بورژوازی از طریق کارگران است. ولی برای خلع سلاح بورژوازی، کارگران باید خود تسلیح شوند.

"بی طرفی؟" - اما، پرولتاریا هرگز در جنگ بین ژاپن و چین، و یا جنگ بین آلمان و روسیه شوروی، بی طرف نمی تواند باشد. "پس منظور این است که باید از چین و روسیه شوروی دفاع شود؟" البته! ولی این دفاع نباید به دست امپریالیست ها صورت بگیرد که نه می خواهند سر به تن چین باشد و نه سر به تن اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.

"دفاع از مام میهن؟" - اما، غرض بورژوازی از این کلی بافی، دفاع از منافع و حق چپاول خود بورژوازی است. ما فقط موقعی آماده دفاع از مام میهن از حملات سرمایه داران خارجی خواهیم بود که نخست دست و پای (سرمایه داران) خود را محکم به بندیم و نگذاریم آنان به مام میهن دیگران تجاوز کنند، که کارگران و کشاورزان کشورمان، اربابان واقعی کشور باشند، که ثروت کشور از دست یک اقلیت کوچک خارج شده به دست مردم بیفتد، که ارتش سلاحی باشد در دست استثمارشده، و نه استثمارگر.

لازم است که این فکرهای بنیادی، براساس جریان حوادث و جهت تفکر توده ها، به افکار مشخص تر و کوچک تقسیم بندی شده، تعبیر گردند. علاوه بر این لازم است که بین مسالمت جوئی سیاست مدار، استاد دانشگاه و

روزنامه نگار از یک سوی و مسالمت جوئی نجار، کارگر کشاورزی و نیز زن رختشوی از سوی دیگر فرقی قایل شویم. در یک مورد، مسالمت جوئی سرپوشی است بر امپریالیزم؛ در مورد دیگر تجلی سردرگم سوژن نسبت به امپریالیزم است. وقتی که کشاورز خرده پا یا کارگر از دفاع میهن صحبت می کند، غرضش دفاع از خانه خود، خانواده خود و خانواده های دیگران در برابر تجاوز و در برابر بمب و گاز سمی است. غرض سرمایه دار و روزنامه نگارش از دفاع از مام میهن، عبارت است از به دست آوردن مستعمرات و بازار، و افزایش غارت گرانه ی سهم "ملی" از درآمد جهانی. مسالمت جوئی و میهن پرستی بورژوائی سرتاسر به دسیسه و فریب آمیخته است. در مسالمت جوئی و حتی میهن پرستی ستم دیدگان، عناصری هستند که از یک سو نفرت از جنگ ویرانگر را منعکس می کنند و از سوی دیگر چسبیدن به چیزهایی را که آنان فکر می کنند چسبیدن بدان ها به نفع آنان است. و این ها عناصری هستند که باید طریقه ی استفاده از آن ها را به دانیم تا نتیجه ی مطلوب را بگیریم.

با استفاده از این ملاحظات به عنوان نقطه ی آغاز، بین الملل چهارم از هرگونه درخواست، حتی درخواست غیرکافی، حمایت می کند، در صورتی که این درخواست به تواند تا حدودی توده ها را در مسیر سیاست فعال بیاندازد، دید انتقادی آنان را باز کند و بر کنترل آنان بر توطئه چینی های بورژوازی بیفزاید.

ازین دیدگاه، بخش آمریکائی ما، مثلاً، از پیشنهاد رأی گیری همه گانی پیرامون اعلام جنگ، حمایتی انتقاد آمیز می کند.<sup>۲</sup> این بدیهی است که هیچ اصلاح دموکراتیک، قادر نخواهد بود که به تنهایی جلوی تحریکات جنگ طلبانه رهبران را- در صورتی که آنان خواهان جنگ باشند- به گیرد. لازم است که این هشدار صریح آویزه گوش باشد. ولی به رغم توهمات که توده ها نسبت به رأی گیری همه گانی پیشنهاد شده دارند، حمایت آنان از این رأی گیری نشانه سوءظن و عدم اطمینانی است که کارگران و کشاورزان نسبت به حکومت و کنگره ی بورژوائی نشان می دهند. بدون آن که به خواهیم ازین توهمات حمایت کرده یا آن ها را نادیده بگیریم، لازم می دانیم که از عدم اطمینان پیشرو استثمارشدگان نسبت به استثمارگران، با تمام قدرت حمایت کنیم. جنبش برای رأی گیری همه گانی، هر چقدر گسترده تر گردد، همان قدر زودتر، مسالمت جویان بورژوا از آن فاصله خواهند گرفت؛ خائنین کمینترن به همان اندازه رسواتر خواهند شد. و به همان اندازه سوءظن نسبت به امپریالیزم حدت و شدت بیشتری خواهد یافت.

ازین دیدگاه، لازم است که درخواست زیر پیش کشیده شود: تمام مردمان و زنان از سن هیجده ساله گی باید حق رأی داشته باشند. آنانی که قرار است

---

<sup>۲</sup> در سال ۱۹۳۷ لوئیس لودلو Louis lodlow نماینده ی کنگره ی آمریکا با تقدیم لایحه ای خواستار الحاق متممی به قانون اساسی آمریکا شد که بر طبق آن دولت آمریکا برای اعلام جنگ به کشورهای دیگر می بایست به رأی گیری همه گانی متوسل گردد. این پیشنهاد در ژانویه ۱۹۳۸ از طرف کنگره ی آمریکا رد گردید. در حالی که هفته ی قبل از آن آمارگیری عمومی نشان داده بود که بیش از ۷۰ درصد مردم با آن موافق بودند. حزب کارگران سوسیالیست Socialist Worker Party آمریکا از این پیشنهاد در رابطه با برنامه ی انتقالی استفاده کرد و با طرح شعار "بگذارید مردم در مورد جنگ رأی بدهند" به یک رشته عملیات تبلیغاتی تهییجی دست زد.

فردا در راه مام میهن جان به سپارند، امروز باید حق رأی دادن داشته باشند. مبارزه علیه جنگ باید نخست از بسیج انقلابی جوانان آغاز شود.

باید به مسئله جنگ از تمام زوایا، از هر جایی که در هر لحظه در برابر توده های مردم قرار دارد، پرتو افکنده شود.

جنگ، به ویژه برای صنعت جنگ، اقدام تجاری بزرگی است. به همین دلیل آن "شصت فامیل"، میهن پرستان صف مقدم و محرکین اصلی جنگ هستند. کنترل صنایع جنگ به وسیله ی کارگران، نخستین قدم در مبارزه علیه "سازندگان" جنگ است.

در مقابل این شعار اصلاح طلبان که: برای سود نظامی مالیات تعیین کنید، ما این شعارها را قرار می دهیم: توقیف سود نظامی و سلب مالکیت از بازرگانان صنایع جنگی. در جایی که صنعت جنگ "ملی" شده باشد، مثلاً در فرانسه، شعار کنترل کارگری تمام قدرت خود را حفظ می کند. پرولتاریا به حکومت بورژوازی همان قدر بی اعتماد است که به فرد فرد سرمایه داران.

نه یک نفر و نه یک دینار برای حکومت بورژوازی!

نه برنامه ی تسلیحاتی، بلکه برنامه برای امور عام المنفعه!

استقلال کامل سازمان های کارگری از کنترل ارتش و پلیس!

یک بار، برای همیشه، باید تعیین مقدرات مردم را از دست یک دارودسته ی حریص و بی رحم امپریالیست که پشت سر مردم توطئه می چیند، در بیآوریم. هم از این روست که خواستار برنامه ی ذیل هستیم.

ایجاد آموزشگاه های نظامی باید برای تربیت فرماندهان از میان رنجبران که به وسیله ی سازمان های کارگران برگزیده شده باشند؛

الغاء كامل سياست بازى هاى مخفيانه. تمام پيمان ها و قراردادها بايد در دسترس تمام كارگران و كشاورزان قرار گيرد؛

آموزش نظامى و تسليح كارگران و كشاورزان بايد در كنترل مستقيم كميته هاى كارگران و كميته هاى كشاورزان قرار گيرد؛

ايجاد قشون مردم Peoples Militia ، به جاى ارتش ثابت، قشونى كه جزء لاييفك كارخانه ها، معادن، مزارع و غيره باشد.

جنگ امپرياليستى، ادامه و تشديد سياست هاى چپاول گرانه ي بورژوازى است. مبارزه ي پرولتارياء عليه جنگ ادامه و تشديد مبارزه ي طبقاتى است. آغاز جنگ، وضع، و تا حدى وسايل مبارزه بين طبقات را تغيير مى دهد، نه هدف و مسير اصلى آن را.

بورژوازى امپرياليستى بر دنيا حاكم است. به همين دليل جنگ قريب الوقوع، در سرشت اصلى اش، جنگى امپرياليستى خواهد بود. در نتيجه محتواى بنيادى سياست پرولتارياء بين المللى عبارت خواهد بود از مبارزه عليه امپرياليزم و جنگ آن. در اين مبارزه اصل اساسى عبارت است از: "دشمن اصلى در کشور خود توست"، و يا "شكست حكومت (امپرياليستى) خود تو، شرى كوچك تر است."

ولى تمام كشورهاي دنيا كشورهاي امپرياليستى نيستند. برعكس اكثر كشورهاي دنيا قرباني امپرياليزم هستند. برخى از كشورهاي مستعمره و نيمه مستعمره بدون ترديد خواهند كوشيد از جنگ براى دور افكندن يوغ بردگى سود جويند. جنگ آنان نه امپرياليستى، بلكه آزادي بخش خواهد بود. وظيفه ي پرولتارياء جهاني اين خواهد بود كه به كشورهاي ستم زده، در جنگ آنان عليه ستم گران كمك كند. همان وظيفه شامل حال كمك به اتحاد

جماهير شوروی سوسیالیستی و یا هر حکومت کارگری می شود که پیش از جنگ و یا در دوران جنگ به وجود آمده باشد. شکست هر حکومت امپریالیستی در مبارزه با دولت کارگری و یا با کشور مستعمره، شری کوچک تر است. لکن کارگران کشورهای امپریالیستی نمی توانند از طریق حکومت خود به یک کشور ضدامپریالیستی کمک کنند، صرف نظر از این که روابط دیپلماتیک و نظامی بین آن دو کشور در هر لحظه مشخص چه وضعی داشته باشد. اگر حکومت ها اتحادی موقت، و به دلیل ماهیت این اتحاد، اتحادی غیرقابل اطمینان با هم بسته باشند، پرولتاریای کشور امپریالیستی به مخالفت طبقاتی با حکومت کشور خود ادامه داده و "متحد" غیرامپریالیستی را از طریق روش های خود کمک می کند؛ یعنی از طریق روش های مبارزه ی طبقاتی بین المللی (تهییج نه تنها علیه متحدان پیمان شکن، بلکه به نفع دولت کارگری در کشور مستعمره؛ تحریم و اعتصاب در یک مورد، و رد تحریم و رد اعتصاب در مورد دیگر، و قس علیهذا).

پرولتاریا در حمایت از کشور مستعمره و یا اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در زمان جنگ، نه با حکومت بورژوائی کشور مستعمره و نه با بوروکراسی ترمیدوری اتحاد شوروی سوسیالیستی، کوچک ترین حس یک پارچه گی نشان نمی دهد.<sup>۳</sup> بلکه برعکس پرولتاریا استقلال کامل سیاسی

---

<sup>۳</sup> - "ترمیدور" ماه نهم تقویمی بود که پس از انقلاب کبیر فرانسه تدوین گردید. در نهم ترمیدور (۲۷ ژوئیه) ۱۷۹۴ حکومت ژاکوبین های رادیکال به رهبری روبسپیر توسط یک جناح ارتجاعی انقلاب واژگون گشت. این آغاز چرخشی به راست بود که راه را برای به قدرت رسیدن ناپلئون بناپارت و انهدام جمهوری اول فرانسه باز کرد. تروتسکی این اصطلاح را به عنوان تشبیهی تاریخی برای غصب قدرت توسط بوروکراسی استالینیستی محافظه کار در چارچوب مناسبات مالکیت ملی شده به کار برد. آخرین و کامل ترین برخورد او با این مسأله، مقاله ای است به نام "دولت کارگری، ترمیدور و

خود را هم نسبت به این و هم نسبت بدان حفظ می کند. پرولتاریای انقلابی با دادن کمک در جنگی عادلانه و مترقی، حس هم دردی کارگران مستعمرات و کارگران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را به خود جلب می کند، اعتبار و نفوذ بین الملل چهارم را تحکیم می بخشد، و قدرت آن را برای کمک در سرنگون ساختن حکومت بورژوائی در کشورهای مستعمره و بوروکراسی ارتجاعی در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی افزایش می دهد.

در آغاز جنگ، به ناچار، بخش های بین الملل چهارم، خود را جدا افتاده خواهند یافت؛ هر جنگی توده های ملی را غافل گیر می کند و در آنان کششی به سوی دستگاه حکومتی ایجاد می کند. انترناسیونالیست ها مجبور خواهند شد در خلاف جهت آب شنا بکنند. با وجود این، نابودی و فلاکت ناشی از جنگ جدید که در همان ماه های نخستین بر فجایع خونین سال های ۱۸-۱۹۱۴ به مراتب پیشی خواهند جست، به زودی ایجاد هوشیاری خواهد کرد. نارضائی توده ها و عصیان آنان زودا زود رشد خواهد کرد. بخش های بین الملل چهارم بر تارک موج انقلابی قرار خواهند گرفت. برنامه ی درخواست های انتقالی بدل به واقعیتی سوزان خواهد شد. مسأله ی کسب قدرت به وسیله ی پرولتاریا با تمام عظمت خود جلوه گر خواهد شد.

سرمایه داری، پیش از آن که بشریت را فرتوت کند و یا آن را غرقه در خون گرداند، فضای جهان را از بخارهای زهرآگین نفرت ملی و نژادی می آکند. ضدسامی گرایی، اکنون یکی از بدخیم ترین تشنجات احتضار سرمایه داری است.

---

بنیایر تیزم"، که در سال ۱۹۳۵ نوشته شد و در نوشته های لنون تروتسکی (۳۵-۱۹۳۴) یافت می شود.

افشاء مصالحه ناپذیر ریشه های تعصب نژادی و تمام اشکال و رنگ های تکبر ملی و شوونیسم، به ویژه، ضدسامی گرایی، باید بخشی از کار روزانه ی بین الملل چهارم، و مهم ترین جزء مبارزه علیه امپریالیسم و جنگ باشد. شعار اصلی ما به جای خود باقی است: کارگران جهان متحد شوید!

## حکومت کارگران و کشاورزان

این فرمول، یعنی "حکومت کارگران و کشاورزان"، نخست در برنامه‌ی تهییج بلشویک‌ها در سال ۱۹۱۷ ظاهر گردید و بعد از انقلاب اکتبر با قاطعیت پذیرفته شد. در مرحله‌ی نهائی، این فرمول چیزی نبود به جز وجه تسمیه متداول برای دیکتاتوری مستقر شده پرولتاریا. اهمیت این وجه تسمیه عمدتاً از این حقیقت ناشی می‌شود که در آن فکر اتحاد بین پرولتاریا و توده‌های روستائی، که قدرت روسیه شوروی بر آن متکی است، تأکید شده است.

موقعی که کمینترن جانشینان قلابی کوشید فرمول "دیکتاتوری دموکراتیک پرولتاریا و روستائیان" را که تاریخ چالش کرده بود، احیاً به کند، به فرمول "حکومت کارگران و روستائیان"، محتوائی کاملاً متفاوت و مطلقاً "دموکراتیک"، یعنی بورژوائی بخشید، و آن را در برابر دیکتاتوری پرولتاریا قرار داد.<sup>۱</sup> بلشویک-لنینیست‌ها با عزمی راسخ شعار "حکومت کارگران و روستائیان" را در معنای بورژوا-دموکراتیک آن رد کردند. آنان در همان

<sup>۱</sup> - جانشینان قلابی Epigones پیروانی هستند که تعالیم رهبر خود را فاسد و تحریف می‌کنند. تزوتسکی این اصطلاح را در مورد استالینیست‌ها که ادعا می‌کنند لنینیست هستند، به کار برد.

"دیکتاتوری دموکراتیک پرولتاریا و روستائیان"، شعار حکومتی بلشویک‌ها قبل از ۱۹۱۷ بود این شعار لزوم اتحاد پرولتاریا و روستائیان و مبارزه علیه بورژوازی لیبرال را تأکید می‌کرد. لنین پس از ورود به روسیه در آوریل ۱۹۱۷ این شعار را با شعار "دیکتاتوری پرولتاریا" که توده‌های روستائی را رهبری می‌کند جایگزین کرد. انقلاب اکتبر صحت این شعار را نشان داد. بعدها در دوران انقلاب ۲۷-۱۹۲۵ چین و سپس یک سلسله کشورهای عقب افتاده‌ی دیگر استالینیست‌ها از شعار "دیکتاتوری دموکراتیک" برای توجیح سازش با بورژوازی لیبرال استفاده کرده، آن را در مقابل شعار "دیکتاتوری پرولتاریا" قرار دادند.

زمان تأیید کردند، و هم اکنون نیز تأیید می کنند، که وقتی که حزب پرولتاریا حاضر نمی شود از محدوده ی بورژوا-دموکراتیک پا فراتر بگذارد، اتحاد آن با توده ی روستائی تنها بدّل به حمایت از سرمایه می شود؛ به همان گونه که در مورد منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها در سال ۱۹۱۷، و در حزب کمونیست چین، در سال های ۲۷-۱۹۲۵، و هم اکنون در مورد جبهه ی مردم در اسپانیا، فرانسه و سایر کشورها مشاهده گردیده است و می شود.<sup>۲</sup>

از آوریل تا سپتامبر ۱۹۱۷ بلشویک ها خواستار آن شدند که سوسیال رولوسیونرها و منشویک ها از بورژوازی لیبرال بریده، قدرت را به دست خود به گیرند. حزب بلشویک به قید این شرط به منشویک ها و سوسیال

---

<sup>۲</sup> - منشویک ها Mensheviks به معنی " اقلیت ها" نام جناحی از حزب سوسیال دموکراسی روسیه شد که در سال ۱۹۰۳ به رهبری مارتف از جناح دیگر این حزب تحت رهبری لنین که نام بلشویک ها (اکثریت ها) را گرفت انشعاب کرد. منشویک ها تدریجاً به حزبی اصلاح طلب بدل شدند. پس از انقلاب فوریه ۱۹۱۷، منشویک ها با بورژوازی لیبرال ائتلاف کردند و سپس بر ضدانقلاب اکتبر به مبارزه پرداختند.

سوسیال رولوسیونر ها Social Revolutionaries - حزب سوسیال رولوسیونر در سال ۱۹۰۰ در روسیه تأسیس شد، و در سال های ۲-۱۹۰۱ به صورت بیان سیاسی کلیه ی روندهای نارودنیک ( خلقی) گذشته در آمد. این حزب قبل از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ بیشترین نفوذ را در میان روستائیان داشت و جناح راست آن توسط کرنسکی Kerensky رهبری می شد. سوسیال رولوسیونر های چپی، بلافاصله بعد از انقلاب اکتبر در یک حکومت ائتلافی با بلشویک ها شرکت کردند، ولی به سرعت از طرف " چپ" به مخالفت پرداخته، به سازمان دهی عملیات ضدانقلابی دست زدند.

حزب کمونیست چین - در انقلاب دوم چین ( ۲۷-۱۹۲۵)، رهبری استالین- بوخارین در کمینترن به حزب کمونیست چین فرمان داد تا از هرگونه بسیج مستقل طبقه ی کارگر و یا روستائیان دست بکشد و با باقی ماندن در حزب لیبرال- بورژوائی کومین تانگ فعالیت های خود را صرف به قدرت رساندن این حزب کند. در نتیجه ی این سیاست، مبارزات کارگران و روستائیان در مجرای خواست های بورژوائی لیبرال محبوس گشت تا در اولین فرصت توسط آن خرد گردد.

در سال ۱۹۲۶ کومین تانگ به عنوان یک " حزب طرف دار" به عضویت کمینترن پذیرفته شد.

در آوریل ۱۹۲۷، چیان کایشک، در رأس کومین تانگ، با کودتائی بر علیه حزب کمونیست در شانگهای، هزاران کارگر و روستائی انقلابی را کشت و سازمان هایشان را منهدم ساخت.

رولوسیونرها، که نمایندگان خرده بورژوازی کارگران و روستائیان بودند، قول داد که بدانان در برابر بورژوازی کمک انقلابی به کند؛ لکن وارد شدن در صفوف حکومت منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها، و یا قبول مسئولیت سیاسی برای آن حکومت را یک سره رد کرد. اگر منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها عملاً با کادت ها (لیبرال ها) و امپریالیزم خارجی قطع رابطه کرده بودند، در این صورت "حکومت کارگران و روستائیان" ای که به وسیله ی آنان به وجود آمده بود، فقط می توانست استقرار دیکتاتوری پرولتاریا را تعجیل و تسهیل نماید.<sup>۳</sup> لکن، دقیقاً به همین دلیل بود که رهبری دموکراسی خرده بورژوائی، با تمام نیروی ممکن، در مقابل استقرار حکومت خود مقاومت ورزید. تجربه روسیه نشان داد و تجربه اسپانیا و فرانسه بار دیگر تأیید می کند، که حتی در شرایط بسیار مساعد، احزاب دموکراسی خرده بورژوائی (سوسیال رولوسیونرها، سوسیال دموکرات ها، استالینیست ها، آنارشویست ها) قادر نیستند حکومتی از کارگران و روستائیان، یعنی حکومتی مستقل از بورژوازی به وجود بیاورند.

با وجود این، درخواست بلشویک ها خطاب به منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها که عبارت بود از: "از بورژوازی به برید، قدرت را به دست خود بگیرید!"، برای توده های مردم ارزش تعلیماتی بزرگی داشت. بی میلی سرسختانه منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها برای کسب قدرت که به صورتی پُر حادثه در روزهای ژوئیه افشاء شده بود، با قاطعیت آنان را در

<sup>۳</sup> - کادت ها cadets - حزب دموکراتیک مشروطه خواه روسیه، حزب بورژوائی طرف دار پروپا قرص مشروطه سلطنتی و لیبرالیزم میانه رو بود، که توسط میلیوکوف miliukov رهبری می شد. این حزب به مدتی کوتاه بعد از انقلاب فوریه ۱۹۱۷ در حکومت موقت سرمایه داری نقشی غالب بازی کرد.

مقابل اذهان توده ها محکوم کرد و راه را برای پیروزی بلشویک ها هموار ساخت.<sup>۴</sup>

وظیفه ی مرکزی بین الملل چهارم عبارت است از آزاد کردن پرولتاریا از قید رهبری کهن، رهبری ای که محافظه کاری آن با فوران های فاجعه انگیز سرمایه داری در حال تلاشی تناقض کامل دارد و مانع اصلی پیش رفت تاریخی است. اتهام عمده ای که بین الملل چهارم علیه سازمان های سنتی پرولتاریا وارد می کند، این حقیقت است، که آنان نمی خواهند خود را از جسد سیاسی نیمه جان بورژوازی جدا بکنند. در تحت این شرایط، درخواست "از بورژوازی به برید، قدرت را به دست گیرید!" که مرتباً خطاب به رهبری کهن گفته می شود، سلاح فوق العاده مهمی است برای افشاء سرشت خیانت گر احزاب و سازمان های بین الملل دوم و سوم و بین الملل آمستردام.<sup>۵</sup> بدین ترتیب، شعار "حکومت کارگران و کشاورزان" برای ما فقط با مفهومی قابل قبول است که در سال ۱۹۱۷ مورد نظر بلشویک ها بود، یعنی به عنوان یک شعار ضدبورژوازی و ضدسرمایه داری؛ ولی هرگز نه در آن معنی "دموکراتیک" اش، که بعدها جانشینان قلبی بدان دادند و آن را از صورت پلی به سوی انقلاب سوسیالیستی بدل به مانع اصلی در راه حرکت آن ساختند.

ما از تمام احزاب و سازمان هائی که خود را متکی بر کارگران و روستائیان می سازند و به نام آنان سخن می گویند، می خواهیم، که از نظر سیاسی با

<sup>۴</sup> - "روزهای ژوئیه" سال ۱۹۱۷، دورانی مملو از هیجان و بی صبری در میان کارگران و سربازان روسیه بود. در این روزها، کارگران و سربازان، برای گرفتن قدرت از حکومت موقت که توسط منشویک ها و سوسیال رولوسیونرها حمایت می شد، به تظاهرات بسیاری دست زدند.

<sup>۵</sup> - بین الملل آمستردام Amsterdam International نامی بود که به فدراسیون بین المللی اتحادیه کارگری اطلاق می شد. این سازمان در ژوئیه ۱۹۱۹ تجدید حیات یافته بود و مرکزش در آمستردام بود. این سازمان تحت تسلط سوسیال دموکرات ها قرار داشت.

بورژوازی به برند و در جاده ی مبارزه برای ایجاد حکومت کارگران و کشاورزان گام بردارند. در این جاده، ما بدانان در برابر ارتجاع سرمایه داری، وعده ی حمایت کامل می دهیم. در عین حال، ما در اطراف آن درخواست های انتقالی، که به عقیده ی ما باید برنامه ی "حکومت کارگران و کشاورزان" را تشکیل دهد، به نحوی خسته گی ناپذیر به تهییج می پردازیم.

آیا ایجاد چنین حکومتی به وسیله ی سازمان های سنتی کارگران عملی است؟ همان طور که گفته شد، تجربه ی گذشته نشان می دهد که، دست کم، احتمال چنین عملی بسیار کم است. لکن نمی توان این امکان نظری را یک سره از پیش رد کرد که تحت شرایط کاملاً استثنائی ( از نوع جنگ، شکست، ورشکسته گی مالی، فشار انقلابی توده ای، و غیره )، احزاب خرده بورژوا، منجمله استالینیست ها در راه بریدن از بورژوازی، از آن چه خود می خواهند، پا را فراتر به گذارند. بجز هر طریق در یک چیز نمی توان تردید کرد: حتی اگر این حالت بسیار غیرمحمّل، در جایی و در زمانی واقعیت یابد و "حکومت کارگران و کشاورزان" به معنایی که در بالا بدان اشاره شد، به راستی ایجاد گردد، این حکومت، در راه دیکتاتوری واقعی پرولتاریا فقط به منزله ی واقعه ی کوتاهی خواهد بود.

لکن، نیازی به دست زدن به حدس و قیاس نیست. تهییج در محور شعار حکومت کارگران- کشاورزان، در تمام شرایط ارزش تعلیماتی فوق العاده دارد. و این تصادفی نیست. این شعار تعمیم یافته، کاملاً در مسیر رشد سیاسی عصر ما حرکت می کند (ورشکسته گی و تلاشی احزاب بورژوایی کهن، سقوط دموکراسی، رشد فاشیزم، و کشش روزافزون کارگران به سوی سیاستی فعال تر و مبارزه جویانه تر). به همین دلیل هر کدام از درخواست های انتقالی

باید بدون استثناء به همان نتیجه ی سیاسی منجر شود: نیاز کارگران به بریدن از تمام احزاب سنتی بورژوازی، به منظور استقرار قدرت خود، به اتفاق کشاورزان.

محال است که از پیش مراحل مشخص بسیج انقلابی توده ها را تعیین کنیم. بخش های بین الملل چهارم باید در هر مرحله ی جدید با دیدی انتقادی جهت خود را تعیین کنند و شعارهایی را پیش به کَشَه که به کوشش کارگران در راه نیل به سیاست های مستقل کمک کرده، سرشت طبقاتی این سیاست ها را عمیق تر نمایند، اوهام اصلاح طلبانه و مسالمت جویانه را از بین به برند، رابطه ی پیشتاز با توده ها را تقویت کنند، و راه را برای تسخیر انقلابی قدرت، هموار گردانند.

## شوراها

همان طور که گفته شد، کمیته های کارخانه عناصر قدرت دوگانه در داخل کارخانه هستند. در نتیجه، موجودیت آنان فقط در شرایطی امکان پذیر است که فشار توده ها روزافزون باشد. این نکته در مورد اجتماعات توده ای خاص در راه مبارزه علیه جنگ، کمیته های تعیین قیمت ها، و ایجاد تمام مراکز جدید نهضت، صادق است؛ مراکزی که پیدایش آن ها گواه این حقیقت است که مبارزه ی طبقاتی از حدود سازمان های سنتی پرولتاریا پافراتر گذاشته است.

با وجود این، همین ارگان ها و مراکز جدید، به زودی به کمبود یک پارچه گی، و عدم کفایت خود پی خواهند برد. هیچ کدام از درخواست های انتقالی را نمی توان تحت شرایطی که در آن رژیم بورژوائی ابقاء به شود، کاملاً جامه ی تحقق پوشاند. در ضمن، عمیق شدن بحران اجتماعی، نه تنها رنج های توده ها را افزایش خواهد داد، بلکه بر بی شکیبی، پافشاری و فشار آنان نیز خواهد افزود. اقشار جدید ستم زده، یکی پس از دیگری، سربلند خواهند کرد و درخواست های خود را پیش خواهند کشید. میلیون ها "مردمان کوچک" رنج زده، که رهبران اصلاح طلب کوچک ترین اعتنایی بدانان نکرده بودند، با ابرام تمام درهای سازمان های کارگران را خواهند کوبید. بیکاران به نهضت خواهند پیوست. کارگران کشاورزی به کشاورزان فلاکت زده و نیمه ورشکسته، ستم زدگان شهرها، زنان کارگر، زنان خانه دار، اقشار

پرولتاریائی شده روشن فکران- همه و همه به دنبال وحدت و رهبری خواهند گشت.

چگونه می توان درخواست های مختلف و اشکال گوناگون مبارزه را، حتی در محدوده ی یک شهر، با یک دیگر هم آهنگ ساخت؟ تاریخ، پیش از این، این پرسش را پاسخ گفته است: از طریق شوراها. این شوراها نمایندگان تمام گروه های رزمنده را متحد خواهند کرد. تا کنون هنوز کسی شکل سازمانی دیگری برای انجام این منظور پیشنهاد نکرده است؛ در واقع تقریباً غیرممکن است که شکل بهتری به ذهن آدم به رسد. شوراها محدود به یک برنامه از پیش طرح شده حزبی نیستند. آنان درهای خود را به روی همه ی استثمار شدگان باز می گذارند. از این درها، نمایندگان همه ی اقشاری که به مسیر کلی مبارزه کشانده شده اند، عبور می کنند. سازمان که دوشادوش نهضت گسترش می یابد، به کرات در شکم آن تجدید حیات می کند. تمام گرایش های سیاسی پرولتاریا می توانند، بر اساس گسترده ترین حد دموکراسی، برای احراز رهبری شوراها مبارزه کنند. هم از این روست که شعار شوراها بر تارک برنامه ی درخواست های انتقالی می درخشد.

شوراها فقط موقعی می توانند به وجود بیایند که نهضت توده ای آشکارا گام در مرحله ی انقلابی گذاشته باشد. شوراها، از همان آغاز ظهور خود، به عنوان محوری که در اطراف آن میلیون ها نفر از رنجبران برای مبارزه با استثمارگران خود اتحاد کرده اند، تبدیل به رقبا و حریفان مقامات محلی و بعد حکومت مرکزی می شوند. اگر کمیته ی کارخانه در کارخانه قدرتی دوگانه ایجاد می کند، شوراها یک دوران قدرت دوگانه را در کشور می گشایند.

قدرت دوگانه به نوبه ی خود نقطه ی عطف دوران انتقالی است. دورژیم، یکی بورژوائی و دیگری پرولتاریائی، به طرزى آشتى ناپذیر، مخالف یک دیگر هستند. جدال بین آنان اجتناب ناپذیر است. سرنوشت جامعه بسته گى به نتیجه ی این جدال دارد. اگر انقلاب شکست به خورد، دیکتاتوری فاشیستی بورژوازی به دنبال آن سر در می آورد. اگر انقلاب پیروز شود، قدرت شوراها، یعنی دیکتاتوری پرولتاریا و تجدید بنای سوسیالیستی جامعه به وجود می آید.

## کشورهای عقب افتاده و برنامه‌ی درخواست‌های انتقالی

کشورهای مستعمره و نیمه مستعمره ماهیتاً کشورهای عقب مانده هستند. ولی کشورهای عقب مانده بخشی از دنیایی را تشکیل می دهند که امپریالیزم بر آن حاکم است. به همین دلیل، رشد آنان دارای صبغه‌ی **Character مرکب** است: ابتدائی ترین اشکال اقتصادی با آخرین کلام در تکنیک و فرهنگ سرمایه داری در آمیخته است. وصف کوشش‌های سیاسی پرولتاریای کشورهای عقب مانده هم، به همین منوال است: مبارزه برای ابتدائی ترین کامیابی‌های مربوط به استقلال ملی و دموکراسی بورژوائی، با مبارزه‌ی سوسیالیستی علیه امپریالیزم جهانی توأم است. شعارهای دموکراتیک، درخواست‌های انتقالی و مسائل انقلاب سوسیالیستی در این مبارزه به اعصار جداگانه تاریخی تقسیم نشده اند، بلکه مستقیماً از یک دیگر ناشی می شوند. پرولتاریای چین هنوز درست و حسابی به تشکیل سندیکا‌های کارگری نپرداخته بود که مجبور به تدارک برای شوراها شد. از این نظر، برنامه‌ی کنونی در کشورهای مستعمره و نیمه مستعمره، دست کم در کشورهایی که پرولتاریا قادر به اجرای سیاستی مستقل شده است، می تواند کاملاً به کار بسته شود.

وظیفه مرکزی کشورهای مستعمره و نیمه مستعمره **انقلاب ارضی**، یعنی تصفیه‌ی میراث‌های فئودالی، و **حصول استقلال ملی**، یعنی سرنگون کردن یوغ امپریالیستی است. هر دو وظیفه از نزدیک به یک دیگر پیوسته اند. دست

رد زدن به سینه ی برنامه ی دموکراتیک، صرفاً، غیرممکن است؛ لازم است که توده ها در طول مبارزه ی خود از خلال آن برنامه عبور کرده، آن را پشت سر به گذارند. شعار مجلس ملی، (یا مجلس مؤسسان) برای کشورهای چین و هند به قدرت کامل خود باقی است. این شعار باید به طرز جدائی ناپذیر با مسأله ی آزادی ملی و اصلاحات ارضی پیوند داده شود. کارگران به عنوان قدم اولیه باید مجهز به این برنامه ی دموکراتیک باشند. تنها آنان خواهند توانست کشاورزان را به سوی خود طلبیده، آنان را متحد گردانند. براساس برنامه ی دموکراتیک انقلابی، لازم است که کارگران رویاروی بورژوازی "ملی" قرار داده شوند. آن گاه در مرحله ی خاصی در بسیج توده ها، تحت لوای شعارهای دموکراسی انقلابی، شوراها می توانند به وجود آیند، و باید هم به وجود آیند. نقش تاریخی شوراها در هر دوره ی معین، به ویژه رابطه ی آنان با مجلس ملی، به وسیله ی سطح سیاسی پرولتاریا، پیوند آنان با روستائیان، و صبغه ی سیاست های حزب پرولتاریائی تعیین خواهد شد. شوراها باید دیر یا زود دموکراسی بورژوائی را سرنگون کنند. تنها آنان می توانند انقلاب دموکراتیک را به نتیجه رسانده، نیز عصر انقلاب سوسیالیستی را مفتوح گردانند. وزنه ی نسبی هر کدام از درخواست های دموکراتیک و انقلابی در مبارزه ی پرولتاریا، علائق متقابل و ترتیب ارائه آنان را، ویژگی ها و شرایط خاص هر کدام از کشورهای عقب افتاده، و به اندازه معتناهی، درجه ی عقب افتادگی آنان تعیین می کند. با وجود این، روند کلی رشد انقلابی در سراسر کشورهای عقب افتاده را

می توان با فرمول انقلاب مداوم، به معنایی که سه انقلاب روسیه (۱۹۰۵، فوریه ۱۹۱۷ و اکتبر ۱۹۱۷) با قاطعیت بدان داده اند، تعیین کرد.<sup>۱</sup>

نمونه ای کلاسیک از چگونه گی امکان نابودی انقلابی نیرومند و امیدبخش را کمینترن در اختیار کشورهای عقب افتاده گذاشته است. در گیرودار خیزش طوفانی و توده ای چین در سال های ۲۷-۱۹۲۵، کمینترن شعار مجلس ملی را پیش نکشید، و در عین حال ایجاد شوراها را ممنوع کرد. (طبق نقشه ی استالین قرار بود که حزب بورژوائی کومین تانگ هم جای مجلس ملی را به گیرد و هم جای شوراها را.) پس از آن که توده ها به وسیله ی کومینگ تانگ تارومار شدند، کمینترن کاریکاتوری از یک شورا را در کانتون تشکیل داد.

<sup>۱</sup> - انقلاب مداوم این تئوری را تروتسکی برای اولین بار در سال ۱۹۰۶ در رابطه با انقلاب روسیه و بر مبنای تجربه ی انقلاب ۱۹۰۵ عنوان نمود. بر طبق این تئوری در کشورهایی که رشدشان نسبت به کشورهای پیش رفته صنعتی غرب عقب افتاده است، حل مسائل حاد دموکراتیک جامعه، مسأله ی استقلال ملی، مسأله ی ارضی، و غیره- دیگر از طریق انقلاب های بورژوا دموکراتیک ممکن نیست. در عصر امپریالیزم بورژوازی کشورهای عقب افتاده دیگر نمی توانند همان نقشی را بازی کنند که بورژوازی در غرب در جریان انقلاب های بورژوائی ایفا کرد. بورژوازی کشورهای عقب افتاده در جریان مبارزات مردم برای رهایی ملی و حصول دموکراسی نه تنها نیروئی انقلابی نیستند، بلکه به صورت ترمزی برای مهار این مبارزات و سرکوبی غائی آن عمل می کنند. تنها طبقه ای که قادر به حل مسائلی دموکراتیک در این کشورهاست طبقه ی کارگر است. بر طبق این تئوری طبقه ی کارگر با کسب قدرت در رأس روستائیان زمینه را برای حل اساسی و واقعی مسائل دموکراتیک مهیا می کند. از این جهت است که انقلاب دموکراتیک و انقلاب سوسیالیستی در این کشورها با یکدیگر ترکیب می شود و حل مسائل اساسی دموکراتیک جامعه تنها به روش انقلاب پرولتری ممکن می گردد.

جنبه ی دوم این تئوری این است که پس از آغاز انقلاب سوسیالیستی تمامی مناسبات اجتماعی برای مدتی دراز دست خوش تغییر و تحول دائمی می شوند.

جنبه ی سوم که مستقیماً از دو جنبه ی فوق نتیجه می شود حاکی از تداوم در پروسه ی انقلاب جهانی است و بر طبق آن، گرچه انقلاب سوسیالیستی در زمینه ی ملی آغاز می شود، لکن نمی تواند در این زمینه تکمیل گردد. و بدین ترتیب انقلاب ملی فقط حلقه ای از زنجیر انقلاب جهانی است. پس از تجربه ی انقلاب ناکام ۲۷-۱۹۲۵ در چین تروتسکی تئوری انقلاب مداوم را که صحت آن از طریق انقلاب روسیه ثابت شده بود به تمامی کشورهای عقب افتاده تعمیم داد. برای اطلاع بیشتر به کتاب انقلاب مداوم نوشته ی لئون تروتسکی مراجعه کنید.

متعاقب سرنگون شدن اجتناب ناپذیر قیام کانتون، کمینترن راه جنگ چریکی و شورا‌های روستائی را در پیش گرفت، در حالی که پرولتاریای صنعتی در عدم انفعال کامل به سر می برد. کمینترن که با چنین بن بستى رو به رو شده بود، از جنگ بین چین و ژاپن استفاده کرد تا "چین شوروی" را با یک ٹک قلم تصفیه کند؛ و نه تنها "ارتش سرخ" روستائی بلکه حزب به اصطلاح "کمونیست" را نیز تابع همان کومین تانگ، یعنی بورژوازی، ساخت.

کمینترن که به خاطر دوستی با برده داران "دموکرات" به انقلاب جهانی پرولتاریائی خیانت کرده بود، نمی توانست در همان زمان به مبارزه ی توده های استثمارزده برای آزادی، خیانت نکند، و آن هم در واقع حتی با موذی گری ای بیش از آن چه بین الملل دوم پیش از کمینترن از خود نشان داده بود. یکی از وظائف جبهه‌ی مردم و سیاست "دفاع ملی" عبارت است از تبدیل کردن میلیون‌ها نفر از سکنه مستعمرات به پوشال توپ امپریالیزم "دموکراتیک". پرچمی که بر آن مبارزه برای آزادی مردمان مستعمره، یعنی بیش از نیمی از مردم جهان، با حروف درخشان متجلی شده است، اینک قطعاً در ید کفایت بین الملل چهارم افتاده است.

## برنامه‌ی درخواست‌های انتقالی در کشورهای فاشیستی

از زمانی که استراتژی پردازان کمینترن اعلام کردند که پیروزی هیتلر تنها قدمی است به سوی پیروزی تلمان، تا به امروز، خیلی چیزها عوض شده است.<sup>۱</sup> اکنون بیش از پنج سال است که تلمان در زندان هیتلر به سر می‌برد. بیش از شانزده سال است که موسولینی ایتالیا را زنجیری فاشیزم کرده است.<sup>۲</sup> در طول این مدت احزاب بین‌الملل‌های دوم و سوم نه تنها قادر به هدایت نهضتی توده‌ای نشده‌اند، بلکه حتی نتوانسته‌اند یک سازمان جدی غیرقانونی به وجود آورند، سازمانی که حتی تا حدی قابل مقایسه با احزاب انقلابی روسیه در دوران تزاریزم باشد.

اشاره به قدرت ایدئولوژی فاشیستی هیچ‌گونه دلیلی برای توضیح این شکست‌ها فراهم نمی‌کند. (در اصل، موسولینی هرگز هیچ ایدئولوژی ارانه

<sup>۱</sup> - ارنست تلمان Ernst Thaelmann رهبر حزب کمونیست آلمان بود که سیاست فاجعه‌آور کرملین را از سال ۱۹۲۹ تا سال ۱۹۳۳ در آلمان طابق النعل اجرا کرد. در نتیجه‌ی این سیاست کمونیست‌ها از بسیج کارگران آلمان در جبهه‌ای واحد بر علیه نازی‌ها که در حال پیشروی بودند خودداری کردند و این به پیروزی هیتلر در سال ۱۹۳۳ انجامید. تلمان در سال ۱۹۳۳ توسط نازی‌ها دست‌گیر شد و در اردوگاه زندانیان جان سپرد.

<sup>۲</sup> - بنیتو موسولینی Benito Mosolini، بانی فاشیزم در ایتالیا، حیات سیاسی خود را به عنوان یک سوسیالیست چپ آغاز کرد و در طول جنگ جهانی اول به یک شوونیست بدل گردید. موسولینی در ۳۰ اکتبر ۱۹۲۲ به کمک اربابان سرمایه به قدرت رسید. او در ۱۹۴۵ در حال فرار کشته شد.

نداد). "ایدنولوژی" هیتلر هرگز به طور جدی در کارگران نگرفت. آن اقتدار از مردم که زمانی سرمست فاشیزم بودند، یعنی عمدتاً طبقات متوسط، به حد کافی وقت آن را داشته اند که مستی از سرشان به پرد. این حقیقت که اپوزیسیون تا حدی محسوس، محدود به محافل کلیسای پروتستان و کاتولیک است، از طریق قدرت نظریه های نیمه هذیانی و نیمه شیادانه مربوط به "نژاد" و "خون" قابل توضیح نیست، بلکه از طریق سقوط وحشت ناک ایدنولوژی های دموکراسی، سوسیال دموکراسی، و کمینترن قابل توضیح است.

پس از قتل عام کمون پاریس، سیطره ی ارتجاع ظلمانی به مدتی قریب به هشت سال ادامه یافت. پس از شکست انقلاب ۱۹۰۵ روسیه نیز، توده های زحمت کش تقریباً به همان مدت زمان در رخوت به سر بردند.<sup>۳</sup> ولی در هر دو مورد، این پدیده ای بود تنها ناشی از شکست جسمانی، که رابطه ی نیروها به وجودش آورده بود. به علاوه در روسیه این پدیده مربوط به پرولتاریائی تقریباً نوپا بود. جناح بلشویک در آن زمان حتی سومین سالگرد تولد خود را جشن نگرفته بود. در آلمان، جایی که در آن رهبری برعهده ی احزاب نیرومند، یکی هفتاد ساله، و دیگری تقریباً پانزده ساله بود، اوضاع کاملاً فرق می کند. این احزاب هر دو، با میلیون ها رأی دهنده در پشت سرشان، پیش از زورآزمایی از نظر اخلاقی فلج بودند و بدون نبرد تسلیم شدند. تاریخ فاجعه ای مشابه را به یاد ندارد. پرولتاریای آلمان را دشمن در جنگ، تارومار نکرد. جبن، پستی، و بدعهدی احزاب خود پرولتاریا آن را پایمال کرد. مایه ی

<sup>۳</sup> - کمون پاریس اولین نمونه ی حکومت کارگری بود که از ۱۸ مارس ۱۸۷۱ تا ۲۸ مه همان سال، به مدت ۷۲ روز، بر سر قدرت بود و سپس طی جنگ های متعدد خونین سقوط کرد.

چندان شگفتی نیست که این پرولتاریا ایمان خود را به هر آن چه که عادتاً بدان به مدت قریب سه نسل اعتقاد داشت، از دست هشته باشد. پیروزی هیتلر به نوبه ی خود موقعیت موسولینی را مستحکم تر کرد.

بی ثمر ماندن پر درنگ کار انقلابی در اسپانیا و آلمان چیزی جز پاداش سیاست های جنایت بار سوسیال دموکراسی و کمینترن نیست. کار غیرقانونی نه تنها به هم دردی توده ها، بلکه به شوروشوق آگاهانه افسار پیش رفته آن نیاز دارد. وگر امکان آن هست که به سازمان های ورشکسته تاریخی شوروشوق نشان داد؟ اکثریت آنانی که به عنوان رهبران مهاجر قد علم می کنند، یا آدم هائی هستند تا مغز استخوان نومید، یا مأمور کرملین و گ. پ. او. و یا این که وزرای سابق سوسیال دموکراتی هستند، دل خوش کرده به این که کارگران به وسیله ی نوعی معجزه آنان را بر سر مناصب از دست رفته شان باز خواهند گرداند.<sup>۴</sup> آیا امکان آن هست که آدم حتی برای لحظه ای این آقایان محترم را در نقش رهبران آینده انقلاب "ضدفاشیستی" مجسم کند؟

و حوادث صحنه ی جهانی - خرد و داغون شدن کارگران اطریش، شکست انقلاب اسپانیا، انحطاط دولت شوروی - قادر نیست که به خیزش انقلابی در ایتالیا و آلمان کمک کند. از آن جا که کارگران آلمان و ایتالیا برای کسب اطلاعات سیاسی، بیشتر بر رادیو متکی هستند، با اطمینان خاطر می توان گفت که ایستگاه رادیو مسکو که دروغ های ترمیدوری را به سفاهت و

---

<sup>۴</sup> گ. پ. او. GPU سازمان پلیس مخفی شوروی است که در مواقع مختلف به نام های چکا، Cheka، NEVD، MVD، KGB، معروف بوده است. این سازمان علاوه بر فعالیت در داخل شوروی، به مأموریت هائی از قبیل قصد جان و دزدیدن مخالفین استالین و استالینیزم در سایر کشورها دست می زد.

گستاخی در می آیمزد در نوید ساختن کارگران کشورهای توتالیتیر قوی ترین عامل به شمار می آید. از این نقطه نظر نیز، مثل سایر جنبه ها، استالین فقط به عنوان دستیار گوبلز عمل می کند.<sup>۵</sup>

در عین حال تخصصات طبقاتی که منجر به پیروزی فاشیزم شد، از آن جا که در زمان سلطه ی فاشیزم نیز جریان دارد، به تدریج فاشیزم را به خطر می اندازد. توده ها بیش از پیش ناراضی هستند. صدها و هزاران نفر از کارگران از خود گذشته، به رغم همه چیز، به کار انقلابی زیرزمینی خود ادامه می دهند. نسلی جدید که مستقیماً شکست سنت های قدیمی و امید های بلند را تجربه نکرده، به پا خواسته است. تدارک ذره به ذره ی انقلاب پرولتاریائی، ناگزیر، زیر سنگ قبر سنگین توتالیتیر به جریان خود ادامه می دهد. لکن برای آن که نیروی پنهان به صورت قیام آشکارا زبانه بکشد، لازم است که پیشتاز پرولتاریا چشم اندازه های جدید، برنامه ی جدید، و پرچمی عاری از شانبه ننگ پیدا کند.

مانع اصلی در همین جا نهفته است. انتخاب برنامه ی جدید برای کارگران کشورهای فاشیستی فوق العاده دشوار است. برنامه را تجربه تأیید می کند. و این دقیقاً تجربه در نهضت های توده ای است که در کشورهای استبداد توتالیتیری کم یافت می شود. احتمال بسیار هست که موفقیت اصیل پرولتاریائی در یکی از کشورهای "دموکراتیک" برای محرک واقع شدن در راه نهضت انقلابی در حوزه ی فاشیستی لازم باشد. چنین نتیجه ای از طریق فاجعه ای مالی یا نظامی نیز امکان پذیر است. در حال حاضر این یک ضرورت حتمی

<sup>۵</sup> - ژوزف بل گوبلز Joseph Paul Goebbels مؤسس و سردبیر روزنامه در آنگریف Der Angriff نازی ها بود. او بعد از پیروزی نازی ها در سال ۱۹۳۳ وزیر تبلیغات نازی ها شد.

است که کار عمدتاً تبلیغاتی و مقدماتی که فقط در آینده نتایج بزرگی به بار خواهد آورد، صورت به گیرد. یک چیز را حتی در این لحظه می توان با ایمان گفت: موج انقلابی در کشورهای فاشیست، یک بار که سر بر کشید، فوراً، بدل به حرکتی عظیم خواهد شد، و تحت هیچ شرایطی به تجربه ی احیای نوعی جسد ویمار اکتفا نخواهد کرد.<sup>۱</sup>

از این لحظه به بعد است که یک جدائی مسالمت ناپذیر بین بین الملل چهارم و احزاب قدیمی که پس از ورشکسته گی هنوز به زندگی خود ادامه می دهند، آغاز می شود. جبهه ی مردم مهاجر بدخیم ترین و بدعهدترین نوع ممکن جبهه های مردم است. در اصل، این جبهه ی مردم نمایانگر آرزویی است عقیم، برای ائتلاف با یک بورژوازی لیبرال خیالی. اگر این جبهه با موفقیت رو به رو شده بود، فقط راه را برای سلسله شکست های جدید از نوع اسپانیایی اش، برای پرولتاریا فراهم می کرد. به همین دلیل افشاء بی رحمانه ی نظریه و عمل جبهه ی مردم نخستین شرط مبارزه انقلابی علیه فاشیزم است.

البته این به معنای آن نیست که بین الملل چهارم شعارهای دموکراتیک را به عنوان وسیله بسیج توده ها علیه فاشیزم رد می کند. بلکه برعکس، چنین شعارهای در بعضی مواقع می توانند نقش مهمی بازی کنند. لکن فرمول های دموکراسی (آزادی مطبوعات، آزادی تشکیل اتحادیه، و غیره) از نظر ما در نهضت مستقل کارگری فقط شعارهائی اتفاقی یا گذرا هستند، و نه حلقه ی داری دموکراتیک که به وسیله ی مأموران بورژوازی (اسپانیا!) به دور گردن

<sup>۱</sup> - ویمار Weimar شهر کوچکی بود که در آن اولین حکومت جمهوری آلمان در سال ۱۹۱۹ تشکیل گردید. این جمهوری تا به قدرت رسیدن هیتلر در سال ۱۹۳۳ دوام داشت.

پرولتاریا انداخته شده باشد. همین که نهضت صبغه ای توده ای به خود گرفت، شعارهای دموکراتیک با شعارهای انتقالی ممزوج خواهد شد. می توان تصور کرد که پیش از آن که تک حرفه بازان سیاسی سابق از کنار دفتر دستک خود به طرف تشکیل اتحادیه های کارگری خیز بردارند، کمیته های کارخانه تشکیل خواهد شد. و نیز پیش از آن که مجلس مؤسسان جدید در ویمار تشکیل شود، شوراهای سراسر آلمان را فرا خواهند گرفت. این در مورد ایتالیا و بقیه ی کشورهای توتالیتیر و نیمه توتالیتیر نیز صادق است.

فاشیزم این کشورها را در سببیت سیاسی غرقه کرد. لکن ساخت اجتماعی آنان را تغییر نداد. فاشیزم وسیله ای است در دست سرمایه ی مالی، و نه مالکان فنودال. یک برنامه ی انقلابی باید خود را براساس دیالکتیک مبارزه ی طبقاتی، که در مورد کشورهای فاشیست نیز لازمه ای حتمی است، مبتنی سازد، و نه براساس روان شناسی ورشکسته گان وحشت زده. بین الملل چهارم با انزجار تمام دست رد می زند بر سینه ی این بالماسکه ی سیاسی که استالینیست ها، این قهرمانان سابق "دوره سوم" را مجبور کرد که به ترتیب در نقاب کاتولیک ها، پروتستان ها، یهودیان، ناسیونالیست های آلمانی، و لیبرال ها ظاهر شوند- تنها برای آن که چهره ی خود را پنهان نگه دارند.<sup>۷</sup> بین الملل چهارم همیشه و در همه جا در زیر پرچم خود ظاهر

<sup>۷</sup> - "دوره ی سوم" مطابق فرمولی که در سال ۱۹۲۸ توسط استالینیست ها اعلام گردید، آخرین دوره ی عمر سرمایه داری بود- دورانی که سرمایه داری بی درنگ سقوط می کرد و جای خود را به شوراهای می داد. به این خاطر سیاست های ماوراء چپی، ماجراجویی، سیاست فرقه گرایی، تشکیل اتحادیه های "سرخ"، و مخالفت با سیاست جبهه ی واحد تاکتیک های کمینترن را در طول شش سال بعد تشکیل داد. در سال ۱۹۳۴ سیاست "دوره ی سوم" کنار گذاشته شد و به جای آن سیاست جبهه ی ائتلافی اتخاذ گردید (۳۹-۱۹۳۵) ولی این دوره دیگر شماره گذاری نشد. طبق فرمول استالینیست ها، "دوره ی اول" (۲۴-۱۹۱۷) دوران بحران سرمایه داری و طغیان انقلابی، و "دوره ی دوم" (۲۸-۱۹۲۵) دوران ثبات سرمایه داری بود.

می شود. بین الملل چهارم برنامه ی خود را آشکارا به پرولتاریای کشورهای فاشیستی پیشنهاد می کند. کارگران پیش رفته سراسر جهان به این زودی با استواری متقاعد شده اند که سرنگون کردن موسولینی، هیتلر، و مأموران و مقلدان آنان تنها تحت رهبری بین الملل چهارم صورت خواهد گرفت.

---

این طبقه بندی غیر علمی به عنوان سرپوشی برای توجیه زیگزاگ های سیاسی استالین به کار گرفته شد.

## اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و مسائل عصر انتقالی

روسیه شوروی از انقلاب اکتبر به صورت یک دولت کارگری سر در آورد. مالکیت دولتی و وسائل تولید، شرطی لازم برای رشد سوسیالیستی، راه را برای امکان گسترش سریع نیروهای تولیدی گشود. لکن دستگاه دولت کارگری در عین حال دست خوش انحطاط کامل شد: به این معنا که این دستگاه از صورت سلاح طبقه ی کارگر به سلاح قهر بوروکراتیک علیه طبقه ی کارگر و بیش از پیش به سلاح خراب کاری اقتصادی کشور تبدیل شد. بوروکراتیک شدن یک دولت کارگری عقب مانده و منزوی و تبدیل شدن این بوروکراسی به یک قشر ممتاز سراسر پُر قدرت، نه تنها از دید نظری بلکه این بار از دید عملی نیز به قانع کننده ترین وجه، خط بطلانی است که بر نظریه ی سوسیالیزم در یک کشور کشیده شده است.<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> "سوسیالیزم در یک کشور" "تئوری" ای بود که استالین در سال ۱۹۲۴ در مبارزه اش علیه تروتسکی و سایر بلشویک های مخالف علم کرد. این "تئوری" نقطه ی مقابل تئوری انقلاب مداوم (به یادداشت شماره ۲۵ مراجعه کنید) بود که پیروزی سوسیالیزم را فقط در سطحی جهانی ممکن می دانست. بر طبق "تئوری سوسیالیزم در یک کشور" دولت جوان شوروی قادر بود که به تنهایی به ساختمان جامعه ی سوسیالیستی در محدوده ی مرزهایش تحقق بخشد. این تئوری منافع قشر بوروکراتیک خرده بورژوائی را منعکس می کرد که نفوذش در دستگاه دولتی و حزب بلشویک بیشتر و بیشتر می شد. در مقابل سیاست انترناسیونالیزم انقلابی که نجات انقلاب اکتبر را در پیروزی های جدید طبقه ی کارگر در کشورهای پیش رفته صنعتی و گسترش انقلاب سوسیالیستی می دید، "تئوری سوسیالیزم در یک کشور" دید تنگ نظرانه و ملی گرایانه قشری از جامعه را منعکس می کرد که خواستار

بدین ترتیب اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، دارای تناقضات وحشت ناکی است. ولی هنوز این دولت یک دولت کارگری منحط است. تشخیص اجتماعی چنین است. پیش اندیشی سیاسی صبغه ای دوگانه دارد؛ یا بوروکراسی با تبدیل شدن بیشتر به ارگان بورژوازی جهانی در دولت کارگری، اشکال جدید مالکیت را سرنگون کرده، کشور را دیگر باره غرق در سرمایه داری خواهد کرد؛ و یا طبقه ی کارگر بوروکراسی را خرد کرده، راه را به سوی سوسیالیزم خواهد گشود.

از نظر بخش های بین الملل چهارم محاکمات مسکو نه به عنوان چیزی شگفت آور تلقی شد و نه نتیجه ی جنون شخصی ی دیکتاتور کرملین، بلکه به عنوان فرزند مشروع ترمیدور قلمداد گردید.<sup>۲</sup> این محاکمات از جدال های طاقت فرسا در داخل بوروکراسی شوروی سرچشمه گرفت، جدال های که به نوبه ی خود تضادهای موجود بین بوروکراسی و مردم، و نیز تخصصات عمیق شونده بین خود "مردم" را منعکس می کند. کیفیت خونین و "خیالی" این محاکمات میزان شدت این تضادها را نشان می دهد، و از همین راه فرا رسیدن فرجام را پیش بینی می کند.

اظهارات علنی نمایندگان خارجی سابق کرملین که حاضر به بازگشت به مسکو نشدند، به نحوی تردیدناپذیر از نظر آنان این نکته را تأیید می کند که هر نوع سایه های اندیشه ی سیاسی در میان بوروکراسی شوروی دیده

---

حفظ وضع موجود بود و از چشم انداز "جنگ ها و انقلاب ها" که خصیصه ی عصر زوال سرمایه داری است در هراس بود.

<sup>۲</sup> - محاکمات مسکو در سه نوبت در سال های ۱۹۳۶ تا ۱۹۳۸ از جانب استالین ترتیب داده شدند. در این محاکمات غالب رهبران انقلاب روسیه به توطئه چینی برای احیای سرمایه داری متهم شدند. متهمین اصلی این محاکمات لئون تروتسکی و پسرش لئون سدوف بودند. تروتسکی در آن زمان در تبعید در خارج کشور به سر می برد. از طریق این محاکمات استالین به تحکیم بیشتر دیکتاتوری اش دست یافت.

می شود: از بلشویزم اصیل (ایگنیس ریس) تا فاشیسم کامل (ف. بوتنکو).<sup>۳</sup> عناصر انقلابی داخل بوروکراسی که خود اقلیت کوچکی را تشکیل می دهند، انعکاسی هستند هر چند، بی انفعال، از علایق سوسیالیستی پرولتاریا. عناصر ضدانقلابی و فاشیست، که دائماً در حال افزایش هستند با پیگیری هرچه بیشتر، منافع امپریالیسم جهانی را جلوه گر می سازند. این داوطلبان نقش کمپرادور می پندارند، و نه پُر بی دلیل، که قشر حاکم جدید، مقام های ممتاز خود را تنها از طریق رد ملی سازی، اشتراکی سازی، و انحصار تجارت خارجی به نام جذب "تمدن غربی" یعنی سرمایه داری، تضمین می کند. بین این دو قطب، تمایلات بینابین و پراکنده منشویک، سوسیال رولوسیونر و لیبرال قرار گرفته اند که به سوی دموکراسی بورژوائی، کشش دارند. در داخل خود صفوف آن جامعه به اصطلاح "بی طبقه" بدون شک گروه بندی هائی وجود دارد دقیقاً شبیه گروه بندی های بوروکراسی. تنها با این فرق که شدت تجلی اینان کمتر و با نسبتی معکوس است: تمایلات آگاهانه سرمایه داری عمدتاً بخش پررونق مزارع اشتراکی (کلخوزی) را مشخص می کنند و معرف اقلیت کوچکی از جمعیت هستند. ولی این قشر پایگاه وسیعی برای تمایلات خرده بورژوازی در جهت تلنبار کردن ثروت شخصی به زیان فقر همه گانی برای خود فراهم می کند. بوروکراسی این تمایلات را آگاهانه تشویق می کند. در رأس این دستگاه تخصصات در حال بالا گرفتن، الیگارشسی ترمیدوری قرار دارد که هر چند بیشتر به تعادل اجتماعی تجاوز می کند و اکنون عمدتاً به

<sup>۳</sup> - ایگنیس ریس Ignace Reiss مأمور پلیس مخفی شوروی (به یادداشت شماره ۲۹ مراجعه کنید) بود که در تابستان ۱۹۳۷ از استالین برید و به طرف داران بین الملل چهارم پیوست. او در سپتامبر ۱۹۳۷ توسط مأمورین پلیس مخفی شوروی به قتل رسید.  
 ف. بوتنکو F. Butenko یک دیپلمات استالینیست بود که به فاشیسم روی آورد و در رم اعلام داشت که او بیانگر گرایشات فاشیستی گسترده ای در اتحاد شوروی است.

دارودسته‌ی بناپارتیستی استالین تقلیل داده شده است و از طریق شیوه‌های تروریستی به هستی خود ادامه می‌دهد.<sup>۴</sup> هدف آخرین محاکمات قضائی قلابی ضربه زدن به جناح چپ بود. این درباره‌ی سربه‌نیست کردن رهبران اپوزیسیون راست هم صادق است، به دلیل این که گروه دست راستی حزب بلشویک قدیم، از دیدگاه منافع و تمایلات بوروکراسی، مظهر یک تهدید از طرف چپ بود. این حقیقت که این دارودسته‌ی بناپارتیست، در وحشتی مشابه از متفقین دست راستی خود از نوع بوتکو، مجبور است برای ابقای خود، نسل بلشویک‌های قدیم را تقریباً تا آخرین نفر اعدام کند، خود گواهی است تردید‌ناپذیر بر زنده بودن سنن انقلابی در میان توده‌ها و نیز گواهی است بر نارضائی روزافزون آنان.

دموکرات‌های خرده بورژوازی غرب که همین دیروز، محاکمات مسکو را به عنوان طلای ناب به محک می‌زدند امروز با ابرام تکرار می‌کنند که "در داخل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نه تروتسکیسمی هست و نه تروتسکیستی." لکن آنان در توضیح این نکته در می‌مانند که چرا تمام تصفیه‌ها دقیقاً تحت لوای مبارزه با همین خطر صورت می‌گیرد. اگر ما "تروتسکیزم" را به عنوان برنامه‌ای کامل، و حتی از آن هم دقیق‌تر، به عنوان سازمانی به حساب بیاوریم، در این صورت، "تروتسکیزم" بدون شک در اتحاد جماهیر شوروی فوق‌العاده ضعیف است. لکن نیروی زوال‌ناپذیر آن از این حقیقت سرچشمه می‌گیرد که "تروتسکیزم" نه تنها سنت انقلابی بلکه

<sup>۴</sup> - بناپارتیزم Bonapartism - اصطلاحی است که برای توصیف حکومتی دیکتاتوری به کار می‌رود که در دوره‌ی بحران بر سر کار است و ظاهراً خود را به سطحی مافوق نیروهای متخاصم ارتقا می‌دهد. تروتسکی بناپارتیزم بورژوائی و بناپارتیزم شوروی را به عنوان دو نوع از چنین حکومتی بررسی کرد.

اپوزیسیون واقعی کنونی طبقه ی کارگر روسیه را متجلی می سازد. نفرت اجتماعی که در کارگران علیه بوروکراسی ذخیره شده، از دیدگاه دارودسته ی کرم‌لین دقیقاً آن چیزی است که "تروتسکیزم" را تشکیل می دهد. این دارودسته با وحشتی مرگ بار و کاملاً به جا، از پیوند بین خشم عمیق ولی گنگ کارگران و سازمان بین الملل چهارم می ترسند.

نابود شدن نسل بلشویک های قدیم و نمایندگان انقلابی نسل های میان سال و جوان سال، تعادل سیاسی را هر چه بیشتر به نفع جناح راست، جناح بورژوائی بوروکراسی و متفقین آن در سرتاسر کشور به هم زده است. از اینان یعنی از دست راست می توان در مرحله ی بعدی انتظار کوشش های هر چه راسخ تری داشت تا در سرشت سوسیالیستی اتحاد جماهیر شوروی تجدید نظر کرده، آن را به الگوی "تمدن غرب" در شکل فاشیستی آن، نزدیک تر کنند.

از این دیدگاه، مسأله ی "دفاع از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی" عینیتی محتوم پیدا می کند. اگر فردا گروه بورژوا فاشیست، یعنی "جناح بوتنکو"، مثلاً، سعی کند قدرت را به دست به گیرد، "جناح ریس" به ناچار در سنگر مقابل جبهه خواهد گرفت. گرچه این جناح موقتاً خود را متحد استالین خواهد یافت، لکن، نه از جناح دارودسته ی بناپارتيست، بلکه از زیر بنای اجتماعی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، یعنی از مالکیت غصب شده از سرمایه داران، و تبدیل شده به مالکیت دولتی، دفاع خواهد کرد. اگر "جناح بوتنکو" با هیتلر متحد شود در این صورت "جناح ریس" از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مقابل دخالت نظامی در داخل کشور و نیز در

صحنه ی جهانی دفاع خواهد کرد. هرگونه خط مشی دیگر خیانت به شمار خواهد آمد.

بدین ترتیب اگر چه نمی توان از پیش این امکان را رد کرد که در موارد دقیقاً معین، "جبهه ی متحدی" با بخش ترمیدوری بوروکراسی علیه حمله ی آشکارا به وسیله ی ضدانقلاب سرمایه داری به وجود آید، لکن باید گفت که وظیفه ی سیاسی اساسی در داخل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، هنوز سرنگون کردن همین بوروکراسی ترمیدوری است. هر روز که به دوران حکومت این بوروکراسی اضافه شود، کمک می کند به پوسیدن بنیان های عناصر سوسیالیستی اقتصاد، و فرصت های احیای سرمایه داری را افزایش می دهد. دقیقاً در همین جهت است که کمینترن به عنوان نماینده و هم دست دارودسته ی استالینیست، دست به خفه کردن انقلاب اسپانیا می زند و پروتلاریای بین المللی را دچار سرخوردگی و یأس می کند.

همانند کشورهای فاشیستی، نیروی عمده ی بوروکراسی، نه در خود بوروکراسی بلکه در سرخوردگی توده ها و فقدان دورنمایی جدید برای آنان است. هم اکنون در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، هم چون کشورهای فاشیستی که دستگاه سیاسی استالین جز از نظر سبعیت بی بند و افسارتر با آنان فرقی نمی کند، فقط کار تبلیغاتی مقدماتی امکان پذیر است. به همان گونه که در مورد کشورهای فاشیستی، انگیزه ی خیزش انقلابی کارگران شوروی نیز، شاید از طریق حوادثی در خارج از آن کشور تعبیه خواهد شد. مبارزه علیه کمینترن در صحنه ی جهانی، امروز مهم ترین بخش مبارزه علیه دیکتاتوری استالینیستی است. نشانه های بسیاری وجود دارد که سقوط

کمیت‌ترن، از آن جا که پایگاهی مستقیم در گ. پ. او. ندارد، مقدم بر سقوط دارودسته ی بنی‌پارتیستی و به طور کلی بوروکراسی ترمیدوری خواهد بود. خیزش تازه ی انقلاب در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، بدون شک تحت لوای مبارزه علیه عدم تساوی اجتماعی و ستم سیاسی صورت خواهد گرفت. مرگ بر امتیازات بوروکراسی! مرگ بر استخوانی‌زم<sup>۶</sup> مرگ بر اشرافیت شوروی و درجات و مناصبش! تساوی عالی تر دستمزدها برای تمام اشکال کار!

مبارزه برای آزادی اتحادیه‌های کارگری و کمیته‌های کارخانه، مبارزه در راه حق اجتماع و آزادی مطبوعات، در مبارزه برای احیاء و رشد دموکراسی شوروی با ظهور خواهد رسید.

بوروکراسی، افسانه ی حق انتخابات عمومی را -به شیوه ی هیتلر و گوبلز- جانشین شوراها، به عنوان ارگان‌های طبقاتی کرد. ضرورت دارد که نه تنها شکل آزاد و دموکراتیک شوراها بلکه محتوای طبقاتی آنان نیز بدانان پس داده شود. همان طور که زمانی بورژوازی و کولاک‌ها اجازه ی ورود در شوراها را نداشتند، امروز نیز لازم است که بوروکراسی و اشرافیت جدید از

---

<sup>۶</sup> - استخوانویزم Stakhanovism سیستمی برای سرعت بخشیدن به تولید در صنایع شوروی بود که در سال ۱۹۳۵ از جانب بوروکراسی حاکم اتخاذ گردید. بر مبنای این سیستم عده ی بسیاری از کارگران نمونه و ماهر (استخانویست‌ها) در بخش‌های مختلف صنعت گمارده شده بودند که به کارگران سرمشق می‌دادند که چگونه سرعت تولیدشان را بالا به برند. در ضمن دست‌مزد کارگران بر مبنای میزان تولید محصول و نه میزان ساعات کار پرداخت می‌شد. استخانویست‌ها از مزایای بسیاری بهره‌مند بودند. جنبش استخانویستی به ایجاد اختلاف عظیمی در دست‌مزدهای کارگران منجر گشت. جرای این سیستم به خاطر فشار بسیار زیادی که بر کارگران وارد می‌آورد با مخالفت عمومی و پردامنه ی توده‌های کارگر مواجه گشت.

شوراها بیرون رانده شوند.<sup>۱</sup> در شوراها فقط برای نمایندگان کارگرها، کشاورزان اشتراکی افسار پانین، روستائیان، و سربازان ارتش سرخ جا هست.

دموکراتیزه کردن شوراها بدون قانونی کردن احزاب شورایی غیرممکن است. خود کارگران و روستائیان با رأی آزادانه خود تصریح خواهند کرد چه احزابی را به عنوان احزاب شورایی تشخیص می دهند.

تجدید نظر در اقتصاد با برنامه از سر تا پا به نفع تولید کنندگان و مصرف کنندگان! کمیته های کارخانه باید حق کنترل تولید را دوباره به دست بیاورند. کیفیت و قیمت محصولات را تعاونی ای از مصرف کنندگان، که به صورت دموکراتیک تشکیل شده، باید کنترل کند.

تجدید سازمان مزارع اشتراکی بر طبق اراده و منافع کارگرانی که در این مزارع کار می کنند!

سیاست بین المللی ارتجاعی بوروکراسی باید جای خود را به سیاست انترناسیونالیزم پرولتاریائی به دهد. تمام مکاتبات سیاسی کرملین باید انتشار یابد. مرک بر دیپلماسی مخفی!

---

<sup>۱</sup> - کولاک ها Kulaks کشاورزان ثروتمند روسیه بودند. پس از انقلاب اکتبر بلشویک ها از سیاست بسیج روستائیان فقیر و کارگران کشاورزی علیه کولاک ها پیروی می کردند. اتخاذ سیاست اقتصاد نوین (نپ) در مارس ۱۹۲۱ که بر مبنای آن تجارت بازاری برای روستائیان آزاد شده بود سبب افزایش نفوذ اقتصادی و سیاسی کولاک ها شد. حزب کمونیست شوروی نه تنها با افزایش نفوذ کولاک ها مقابله نکرد بلکه حتی از آن نیز حمایت نمود. گفته ی بوخارین در سال ۱۹۲۵ خطاب به کشاورزان که "خودتان را ثروتمند کنید"، جوهر این سیاست را نشان می داد. نفوذ کولاک ها تا بدین حد رسید که با خودداری از عرضه ی محصولات کشاورزی به بازار، حیات دولت شوروی را به مخاطره انداختند. تا آن که در اواخر ۱۹۲۹ استالین "حمله به کولاک ها" را آغاز کرد. ولی سیاست فرصت طلبانه قبلی دایر بر حمایت از کولاک ها با سیاست ماجراجویانه "اشتراکی سازی بلافاصله و تمام و کمال" مزارع دنبال گردید (به یادداشت شماره ۱۶ مراجعه کنید).

تمام محاکمات سیاسی که به وسیله ی بوروکراسی ترمیدوری صورت گرفته باید در سایه ی تبلیغ کامل و صراحت بحث انگیز و درستکاری مورد تجدیدنظر قرار گیرد. تنها قیام انفلابی و پیروزمندانه ی توده های ستم دیده می تواند رژیم شوروی را احیاء کرده، رشد بیشتر آن به سوی سوسیالیزم را تضمین کند. تنها یک حزب قادر است توده های شوروی را به سوی قیام رهنمون کند حزب بین الملل چهارم.

مرگ بر دارودسته ی بوروکراتیک استالین برادرگش!<sup>۷</sup>

زنده باد دموکراسی شوروی!

زنده باد انقلاب سوسیالیستی بین المللی!

---

<sup>۷</sup> - استالین برادر گش - در اصل بوده است Cain Stalin ، به معنای استالین قابیل. در ترجمه ی فارسی به جای قابیل کلمه برادر گش آمده است.

## علیه فرصت طلبی و تجدیدنظر طلبی Revisionism غیر اصولی

سیاست حزب لئون بلوم در فرانسه دوباره نشان می دهد که اصلاح طلبان حتی از آموختن مصیبت بارتترین درس های تاریخ به کلی عاجز هستند. سوسیال دموکراسی فرانسه از سیاست سوسیال دموکراسی آلمان برده وار تقلید می کند و به همان سرنوشت دچار خواهد شد. در طول چند دهه، بین الملل دوم در رژیم بورژوا دموکراتیک ممزوج شد، در واقع بخشی از آن گردید و اکنون هر دو با هم به پوسیدگی خود ادامه می دهند. بین الملل سوم راه اصلاح طلبی را زمانی در پیش گرفته که بحران سرمایه داری صریحاً انقلاب پرولتاریائی را در دستور روز گذارده است. سیاست کنونی کمینترن در اسپانیا و چین -سیاست سجد در برابر بورژوازی "دموکراتیک" و "ملی"- نشان می دهد که کمینترن هم از یادگیری بیشتر عاجز است و هم از تغییر بیشتر. بوروکراسی که در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بدل به نیروی ارتجاعی شده، نمی تواند در صحنه ی جهانی نقش انقلابی بازی کند. به طور کلی آنارکوسندیکالیزم از همان راه تکامل تدریجی رفته است. در فرانسه، بوروکراسی سندیکالیست لئون ژونو مدت هاست که بدل به یک

آژانس بورژوائی در میان طبقه ی کارگر شده است.<sup>۱</sup> در اسپانیا آنارکوسندیکالیزم، انقلابی گرائی متظاهرانه ی خود را کنار زد و بدل به چرخ پنجم در عراده ی بورژوا دموکراسی شد.

سازمان های بینابین سانتریست که به اطراف دفتر لندن گرد آمده بودند، تنها مظهر ضمام "چپ" سوسیال دموکراسی و یا کمینترن هستند.<sup>۲</sup> آن ها عجز کامل خود را از فهمیدن سروته شرایط سیاسی و نتیجه گیری انقلابی از آن نشان داده اند. نقطه ی اوج آنان "پوم" اسپانیا بود که تحت شرایط انقلابی، عجز کامل خود را در اجرای خط انقلابی نشان داد.

شکست های مصیبت بار پرولتاریای جهانی در طول سال های متمادی، سازمان های رسمی را محکوم به محافظه کاری بیشتر کرد و هم زمان با آن "انقلاب طلبان" سرخورده ی خرده بورژوا را دنبال "راه های جدید" فرستاد. پیوسته در اعصار ارتجاع و زوال، آدم های کاذب و شاید از هر سو پیدا شده،

<sup>۱</sup> - لئون ژوئو Leon Jouhaux، که زندگی سیاسی اش را به صورت یک آنارکوسندیکالیست شروع کرده بود، از سال ۱۹۰۹ به بعد دبیر کل فدراسیون کارگران فرانسه (ث. ژ. ت) بود. او این فدراسیون را به حمایت از جنگ اول امپریالیستی، تحت لوای "اتحاد مقدس" ملت فرانسه بسیج کرد. او با انقلاب روسیه به مخالفت برخاست و یکی از نمایندگان فرانسه در جامعه ی ملل بود.

<sup>۲</sup> - سانتریزم Centristism اصطلاحی است که تروتسکی از آن برای تعریف گرایش هائی در جنبش های چپ استفاده کرد که بین اصلاح طلبی (که موضع بوروکراسی و اشرافیت کارگری است) و مارکسیزم (که بیان کننده ی منافع تاریخی طبقه ی کارگر است) نوسان می کنند. از آن جا که گرایش سانتریستی پایه ی اجتماعی مستقلی ندارد، بنابراین برای ارزیابی آن باید مبداء، دینامیک درونی و جهت را که این گرایش تحت فشار وقایع به خود می گیرد مورد بررسی قرار داد. تا حدود سال ۱۹۳۵ تروتسکی، استالینیزم را نوع ویژه ای از سانتریزم (سانتریزم بوروکراتیک) تشخیص می داد. ولی از آن پس، این تعریف را برای بیان پدیده ای که بوروکراسی شوروی بدان تکوین می یافت کافی ندید.

دفتر لندن London Bureau سازمان وارفته ای مرکب از احزاب سانتریست بود که نه به بین الملل دوم وابسته بودند. و نه به بین الملل سوم، و در عین حال با تشکیل بین الملل چهارم نیز مخالفت می ورزیدند. حزب مستقل کارگران Independent Labour Party در انگلستان، پوم Poum در اسپانیا، ساپ Sap در آلمان، و پی. اس. او. پی PSOP در فرانسه از جمله ی احزاب دفتر لندن بودند.

خواهان تجدیدنظر در سراسر مسیر اندیشه انقلابی می شوند. اینان به جای آن که از گذشته یاد به گیرند، گذشته را "انکار" می کنند. برخی تناقص مارکسیزم را کشف می کنند، برخی دیگر سقوط بلشویزم را اعلام می کنند. اشخاصی هستند که مسئولیت اشتباهات و جنایات انانی را که به نظریه ی انقلابی خیانت کرده اند، به گردن خود نظریه ی انقلابی می اندازند؛ دیگرانی هستند که دارو را نفرین می کنند به دلیل آن که درمان آنی و معجزه آسانی را تضمین نمی کند. آنانی که جسورترند، وعده ی کشف اکسیر می دهند و به انتظار آن پیشنهاد می کنند که مبارزه ی طبقاتی متوقف شود. بسیاری از پیغبران "اخلاق جدید" جنبش کارگری را می خواهند با نسخه ی بدل اخلاقی Ethical Homeopathy احیاء کنند. بسیاری از این حواریون پیش از آن که به میدان جنگ به رسند توفیق یافته اند که خود جزو معلولین اخلاقی در آیند. بدین ترتیب در لباس "راه های جدید"، نسخه های کهنه ای که سال ها است در بایگانی سوسیالیزم پیش از مارکس مدفون شده، به پرولتاریا تقدیم می شود.

بین الملل چهارم علیه همه ی بوروکراسی های بین الملل های دوم، سوم، آمستردام و آنارکوسندیکالیست، اعلام جنگی مسالمت ناپذیر می کند، و نیز علیه اقمار سانتریست آن ها؛ یا اصلاح طلبی بی اصلاحات؛ و نیز علیه دموکراسی دست به دست گ.پ. او. داده؛ و صلح طلبی بی صلح؛ و علیه آنارشیزم در خدمت بورژوازی؛ و نیز علیه "انقلاب طلبانی" که در وحشتی مرگ بار از انقلاب زندگی می کنند. این سازمان ها هیچ کدام میثاقی برای آینده نیستند، بلکه بقایای پوسیده ی گذشته هستند. عصر جنگ ها و انقلاب ها آنان را نقش بر زمین خواهند کرد.

بین الملل چهارم نه به دنبال اکسیر است و نه آن را اختراع می کند. این بین الملل، کاملاً براساس مارکسیزم به عنوان تنها نظریه ی انقلابی که انسان را قادر به درک حقیقت می کند، و سبب می شود که دلایل شکست کشف گردد و راه پیروزی آینده، آگاهانه هموار به شود، جبهه می گیرد. بین الملل چهارم سنت بلشویزم را که نخستین بار به پرولتاریا طریقه ی کسب قدرت را نشان داد، ادامه می دهد. بین الملل چهارم کذابان و شیادان و تمام آموزگاران ناخوانده اخلاق را از صحنه خارج می کند. در جامعه ای که براساس استثمار بیان شده، عالی ترین اخلاق همانا انقلاب اجتماعی است. کلیه ی آن شیوه هائی خوب هستند که آگاهی طبقاتی کارگران را بالا به برند، در آنان نسبت به نیروهایشان اعتماد به وجود بیاورند و آمادگی آنان را برای فداکاری در راه مبارزه تقویت به کنند. شیوه هائی غیرمجاز هستند که در ستم زده گان نسبت به ستم گران احساس ترس و اطاعت را کشت کنند، روحیه ی عصیان و خشم را خرد کنند، و یا به جای اراده ی توده ها، اراده ی رهبران را به گذارند؛ به جای ایمان، اجبار را؛ به جای تجزیه و تحلیل واقعیت، عوام فریبی و دغل را به گذارند. به همین دلیل سوسیال دموکراسی که مارکسیزم را به فحشاء می کشاند و استالینیزم - این برابر نهاد **Antithesis** بلشویزم - هر دو دشمن خونی انقلاب پرولتاریائی و اخلاق آن هستند. واقعیت را از رو به رو دیدن؛ به دنبال خط حداقل مقاومت نرفتن؛ هر چیزی را به نام واقعی آن چیز خواندن؛ به توده ها حقیقت را گفتن، ولو این که این حقیقت تلخ هم باشد؛ از موانع نهراسیدن؛ در چیزهای کوچک مثل چیزهای بزرگ صداقت داشتن؛ برنامه ی خود را بر پایه ی منطق مبارزه ی طبقاتی پی ریختن؛ شجاع بودن در زمان عمل - اصول بین الملل چهارم این ها هستند. این بین الملل نشان داده

است که در خلاف مسیر آب می تواند شنا کند. موج تاریخی آینده آن را بر  
سینه ی خود بلند خواهد کرد.

## علیه افتراق گرایی

تحت تأثیر خیانت سازمان های تاریخی پرولتاریا، بعضی خُلق وخواها و گروه های افتراقی از انواع مختلف در اطراف بین الملل چهارم به وجود آمده، یا احیاء می شوند. در اساس این همه، امتناع از مبارزه برای درخواست های جزئی و انتقالی، یعنی مبارزه به خاطر منافع و نیازهای اولیه توده های کارگر به صورتی که امروز به چشم می خورند، وجود دارد. از نظر افتراقیون تدارک برای انقلاب عبارت است از این که آنان خود را نسبت به برتری سوسیالیزم متقاعد کنند. آنان پیشنهاد می کنند که پشت به اتحادیه های کارگری "قدیم" یعنی به ده ها میلیون کارگر سازمان یافته بکنند -انگار توده ها می توانند به طریقی در خارج از شرایط مبارزه ی واقعی طبقاتی زندگی کنند! آنان به مبارزه ی درونی در سازمان های اصلاح طلب بی اعتنا می مانند- انگار می توان بدون دخالت در کشمکش روزمره ی توده ها، آنان را به سوی خویش جلب کرد! آنان از کشیدن یک خط فاصل بین دموکراسی بورژوائی و فاشیزم امتناع می کنند- انگار توده ها چاره ای جز احساس فرق معامله از هر نوع را هم ندارند!

افتراقیون قادر به تمیز دادن هیچ رنگی جز سرخ و سیاه نیستند. برای آن که خود را به وسوسه نیندازند واقعیت را تسهیل می کنند. آنان از کشیدن یک خط فاصل بین اردوگاه های متخاصم در اسپانیا امتناع می کنند به این دلیل که

هر دو اردوگاه ماهیت بورژوایی دارند. به همین دلیل آنان لازم می بینند که در جنگ بین ژاپن و چین بی طرفی را حفظ کنند. آنان فرق اصولی بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و کشورهای امپریالیستی را انکار می کنند، و به علت سیاست های ارتجاعی بوروکراسی شوروی، در برابر یورش های امپریالیزم، دفاع از اشکال جدید مالکیت را که انقلاب اکتبر به ارمغان آورده، مردود می شناسند. از آن جا که آنان قادر به دسترسی پیدا کردن به توده ها نیستند، مصرانه توده ها را متهم می کنند که قادر به درک اندیشه های انقلابی نیستند.

این سیاست مداران سترون، عموماً نیازی به یک پل به صورت درخواست های انتقالی ندارند، چرا که آنان قصد عبور به ساحل دیگر را در سر نمی پروراندند. آنان به سادگی در یک مکان این پا و آن پا می کنند و خود را با تکرار همان مجردات حقیر قانع می کنند. حوادث سیاسی از نظر آنان فرصتی است نه برای عمل بلکه برای اظهار نظر. از آن جا که افتراقیون و به طور کلی پخمه ها و شعبده بازان از هر نوع- در هر قدمی که بر می دارند، حقیقت سرنگونشان می کند، به همین جهت آنان در خشم دائمی به سر می برند، از "رژیم" و "شیوه ها" شکایت می کنند و پیوسته درون توطئه چینی های کوچک می لولند. اینان در محافل خود، عادتاً یک رژیم خودکامه به راه می اندازند. درماندگی سیاسی افتراق گرانی، سایه وار، درماندگی فرصت طلبی را تکمیل می کند، بی آن که چشم اندازی انقلابی عرضه کرده باشد. در سیاست عملی، افتراقیون با فرصت طلبان، به ویژه سانتریست ها، هریار، در مبارزه علیه مارکسیزم متحد می شوند.

بسیاری از گروه ها و دارودسته های افتراقی ، که از خرده ریز تصادفی سفره ی بین الملل چهارم تغذیه می کنند، موجودیت سازمانی "مستقلی" را، با تظاهر فراوان ولی بدون کوچک ترین اقبال موفقیت می گذرانند. بلشویک-لنینیست ها، بدون دفع وقت، به آرامی این قبیل گروه ها را به سرنوشت خود وا می گذارند. با وجود این تمایلات افتراقی در صفوف ما نیز پیدا می شود و تأثیری ویرانگر در کار بخش های جداگانه دارد. دیگر غیرممکن است که با آنان حتی برای یک روز دیگر از در صلح درآئیم. سیاست درست در مورد اتحادیه های کارگری شرط اولیه برای پیوستن به بین الملل چهارم است. کسی که راه توده ها را نجوید و پیدا نکند، جنگجو نیست بلکه باری است سنگین بر دوش حزب. یک برنامه برای هئیت تحریریه یا برای رهبران باشگاه های بحث رقم زده نمی شود، بلکه برای عمل انقلابی میلیون ها نفر نوشته می شود. تصفیه کردن صفوف بین الملل چهارم از افتراق گرانی و افتراقیون علاج ناپذیر شرط اولیه پیروزی انقلاب است.

## راه را به روی زن کارگر باز کنید!

## راه را به روی جوانان باز کنید!

شکست انقلاب اسپانیا که به وسیله ی 'رهبران' آن طرح ریزی شد، ورشکسته گی ننگین جبهه ی مردم در فرانسه و افشای فریب های قضائی مسکو این سه واقعیت در مجموع ضربه ای کاری بر کمینترن و برحسب اتفاق، زخم های وخیم بر متحدان آن، یعنی سوسیال دموکرات ها و آنارکوسندیکالیست ها وارد آورده است. البته این بدان معنی نیست که اعضای این سازمان ها، فوراً به طرف بین الملل چهارم کشیده خواهند شد. نسل پیرتر که شکست های وحشت ناکی را متحمل شده است، به تعداد معتنابهی جنبش را ترک خواهد گفت، علاوه بر این بین الملل چهارم بدون شک نمی کوشد تا بدل به ضریح معلولین انقلابی، بوروکرات های سرخورده و جاه طلبان Careerist به شود. بلکه برعکس، در مقابل یورش احتمالی عناصر خرده بورژوازی به حزب ما، عناصری که اکنون در دستگاه سازمان های قدیمی حکومت می کنند، اقدامات پیش گیرانه ی اکید ضرورت دارد: یک دوران طولانی آزمایشی برای داوطلبانی که کارگر نیستند، به ویژه بوروکرات های سابق حزبی؛ جلوگیری از گرفتن مقام های مسئول به مدت سه سال و اقداماتی از این قبیل. در بین الملل چهارم برای جاه طلبی، این خوره ی بین الملل های گذشته، نه جایی هست و نه جایی خواهد بود. نه آنانی که می خواهند از قبیل

جنبش زندگی کنند، بلکه آنانی که می خواهند به خاطر جنبش زندگی به کنند، به ما دسترسی خواهند داشت. کارگران انقلابی باید خود احساس سروری به کنند. درهای سازمان ما کاملاً به روی آنان باز است.

البته حتی در میان کارگرانی که زمانی تا صفوف اول پیش رفته اند، افراد خسته و سرخورده کم نیستند. آنان دست کم تا دوران دیگر به عنوان تماشایی خواهند ماند. موقعی که برنامه ای یا سازمانی کهنه می شود، نسلی که آن را به دوش داشته، با خود آن سازمان فرسوده می گردد. جنبش به وسیله ی جوانانی دوباره شور خود را پیدا می کند که از مسئولیت گذشته آزاد بوده اند. بین الملل چهارم توجهی ویژه به نسل جوان پرولتاریا می کند. تمام سیاست های آن سعی بدان دارند که در جوان روح ایمان به قدرت شان و آینده به دمند. تنها شور و هیجان پُر طراوت و روحیه ی پرخاشگر این جوانان می تواند پیروزی های اولیه ی مبارزه را تضمین کند؛ تنها همین پیروزی ها می تواند عالی ترین عناصر نسل گذشته را به سوی جاده ی انقلاب برگرداند. تا بوده همین بوده و تا هست چنین خواهد بود.

سازمان های فرصت طلب، به تبع طبیعت خود توجه عمده ی خود را بر روی اقشار بالای طبقه ی کارگر متمرکز می کنند، و به همین دلیل جوان و زن کارگر را فراموش می کنند، لکن زوال سرمایه داری، سنگین ترین ضربه هایش را بر زن به عنوان دست مزدبگیر و خانه دار وارد می کند. بخش های بین الملل چهارم باید در میان استثمارشده ترین اقشار طبقه ی کارگر و در نتیجه در میان زنان کارگر به دنبال پایگاه های حمایت باشند. در میان این زنان ذخایر پایان ناپذیری از سرسپردگی، از خود گذشته گی و آمادگی برای فداکاری پیدا خواهد شد.

مرگ بر بوروکراسی و جاه طلبی!

راه را به روی جوانان باز کنید

به زنان کارگر روی بیاورید!

این شعارها بر روی پرچم بین الملل چهارم متجلی است.

پیش به زیر پرچم بین الملل چهارم!

---

## پیش به زیر پرچم بین الملل چهارم!

شکاکان می پرسند یا اکنون لحظه‌ی آفرینش بین الملل چهارم فرا رسیده؟ اینان می گویند غیرممکن است که یک بین الملل "مصنوعاً خلق شود؛ یک بین الملل می تواند فقط از میان حوادث مهم به وجود آید؛ و ایرادهائی از این قبیل. همه ی این ایرادها فقط این نکته را نشان می دهد که شکاکان به درد ساختن بین المللی جدید نمی خورند. آنان به درد هیچ چیز نمی خورند. بین الملل چهارم، به این زودی از میان حوادث بزرگ برخاسته: بزرگ ترین شکست های پرولتاریا در تاریخ. علت این شکست ها را باید در افول و در خیانت رهبری گذشته جست. مبارزه ی طبقاتی تاب توقف ندارد. بین الملل سوم به دنبال بین الملل دوم از دیدگاه مقاصد انقلاب مرده است؛ زنده باد بین الملل چهارم!

ولی آیا زمان آن رسیده است که آفرینش این بین الملل اعلام شود؟... هنوز شکاکان خفقان نگرفته اند. ما جواب می دهیم: بین الملل چهارم نیازی به "اعلام" شدن ندارد، وجود دارد و می جنگد آیا ضعیف است؟ آری، صفوف آن هنوز بی شماره نیست، به دلیل این که هنوز جوان است. این صفوف هنوز عمدتاً کادر هستند. ولی این کادرها میثاق های آینده هستند. ورای این کادرها حتی یک جریان انقلابی تنها بر روی کره ی زمین وجود ندارد که به راستی

ارزش نام بردن داشته باشد. اگر بین الملل ما هنوز از نظر شماره ضعیف است از دیدگاه نظری، برنامه، سنت، و آب دیده کردن بی نظیر کادرهایش قوی ست. به گذار هر کسی که امروز این نکته را درک نمی کند، کنار به ایستد. فردا این نکته روشن تر خواهد شد.

به این زودی، همین امروز، بین الملل چهارم به حق مورد نفرت استالینیست ها، سوسیال دموکرات ها، لیبرال های بورژوا و فاشیست هاست. برای این بین الملل در هیچ یک از جبهه های مردم نه جانی هست و نه می تواند جانی داشته باشد. بین الملل چهارم با تمام گروه بندی های سیاسی که چشم به پیشخوان بورژوازی دوخته اند، به مبارزه ای مسالمت ناپذیر دست می زند.

وظیفه آن- الغای سیطره ی سرمایه داری.

هدف آن- سوسیالیزم.

شیوه آن- انقلاب پرولتاریائی.

بدون دموکراسی درونی- آموزش انقلابی وجود ندارد.

بدون انضباط عمل انقلابی وجود ندارد.

ساخت درونی بین الملل چهارم بر اصول مرکزیت دموکراتیک بنیان نهاده شده: آزادی کامل در بحث، اتحاد کامل در عمل.

بحران کنونی در فرهنگ انسانی، بحران رهبری پرولتاریا است. کارگران مترقی که در بین الملل چهارم متحد شده اند، به طبقه ی خود راه نجات از این بحران را نشان می دهند. آنان برنامه ای عرضه می کنند مبتنی بر تجربه ی بین المللی در مبارزه ی پرولتاریا و مبارزه ی کلیه ی ستم دیدگان جهان برای آزادی. آنان پرچمی بی لکه عرضه می کنند.

کارگران - مردان و زنان - تمام کشورها، خود را در زیر پرچم بین الملل  
چهارم قرار دهید. این پرچم، پرچم پیروزی قریب الوقوع شماست!

لئون تروتسکی

۱۹۳۸

**THE  
TRANSITIONAL  
PROGRAM FOR  
SOCIALIST  
REVOLUTION**

*by Leon Trotsky*

Copyright © 1976 by Fanus Publications

Library of Congress Catalog Card Number : 76-50899

## برنامه انتقالی برای انقلاب سوسیالیستی



" بحران کنونی در فرهنگ انسانی،  
بحران رهبری پرولتاریا است.  
کارگران مترقی که در بین الملل چهارم  
متحد شده اند، به طبقه خود راه نجات  
از این بحران را نشان می دهند. آنان

آنان برنامه ای عرضه می کنند مبنی بر تجربه بین مللی در مبارزه  
پرولتاریا و مبارزه کثیف ستم‌دیدگان جهان برای آزادی. آنان پرچمی بی  
لکه عرضه می کنند.

" کارگران - مردان و زنان - تمام کشورها، خود را در زیر پرچم بین  
الملل چهارم قرار دهید. این پرچم، پرچم پیروزی قریب الوقوع  
شماست!"

لئون تروتسکی



Entesharate Fanus

P.O. Box 170, Village Station, New York, N.Y. 10014

قیمت معادل دو دلار